

PROBLÉMÁK ÖSSZEFOGLALÓJA
BUDAPEST ÖRÖKSÉGÉBŐL

2010 OKTÓBERÉIG

BUDA PEST

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	5
Költségvetési–pénzügyi–gazdálkodási helyzet	6
Városüzemeltetés, városfejlesztés	11
A BVK Budapesti Városüzemeltetési Központ Zrt. felügyelete alá tartozó társaságok	11
A BKK Budapesti Közlekedési Központ Zrt. felügyelete alá tartozó társaságok	17
Egyes uniós társhozzájárulású infrastrukturális beruházások	22
Egészségügy, szociális igazgatás	29
Egészségügy	29
Szociális igazgatás	32
Oktatás, kultúra, sport, turisztika	34
Kulturális terület	34
Turisztikai terület	35
Sport terület	36
Oktatási terület	37
Budapest Film Zrt.	38
Budapesti Vidámpark Zrt.	39
A Fővárosi Önkormányzat fontosabb peres eljárásai és a perképviselő ellátása	41
Kiemelt pénzügyi kockázatot jelentő szerződések	45
Az „Alstom-ügy”	45
A „BKV TraffiCOM-ügy”	47
CET - Közraktárak Épületegyüttes projekt	48
Óbudai Gázgyár projekt	49

BEVEZETÉS

A 2006 és 2010 közötti önkormányzati választási ciklusban eluralkodó demokrácia-deficit egyik legsúlyosabb következménye a közpénzekkel való felelős gazdálkodás fölötti kontroll elvesztése lett. Hogy mindez hova vezethet, azt a közvélemény számára a BKV botrányosorozat néven elhíresült ügyek tették nyilvánvalóvá. 2010 nyarán szinte napról-napra kerültek elő a Fővárost és főleg annak egyes cégeit, gazdasági társaságait érintő gyanús ügyek, amelyek Budapest szociálliberális városvezetését és a formálisan ugyan akkorra már felbomlott, de tartalmilag még működő SZDSZ-MSZP koalíciót maguk alá temették.

Az akkor még ellenzékként működő fővárosi FIDESZ-KDNP intenzív feltáró munkát végzett, többek között a Budapesti Közlekedési Vállalat (BKV) Zrt., a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei (BGYH) Zrt., a Fővárosi Közterület-fenntartó (FKF) Zrt., a Fővárosi Kertészeti Nonprofit (Főkert) Zrt. és a Fővárosi Távhőszolgáltató (FŐTÁV) Zrt. korábbi vezetési alatt megkötött, részben titkoszobákban rejtegetett – sok tekintetben magyarázatra szoruló – szerződéseinek ügyeiben. Előterjesztések és már rendelkezésre álló eszközeink segítségével felhívtuk a közgyűlés figyelmét olyan ügyekre, amelyekben a Fővárost megítélésünk szerint komoly vagyonszétválás érheti.

2008 és 2010 között elkészült a „A nemzet fővárosa” című főpolgármesteri program. Ebben a programban többek között a városüzemeltetésben és a vagyongazdálkodás területén olyan komoly intézményi változtatások végrehajtását irányoztuk elő, amelyek erős kontrollok folyamatba építése révén a városvezetés számára ellenőrizhetőbbé, a közvélemény számára pedig átláthatóbbá teszik a közpénzek elköltésének folyamatát, ezen keresztül Budapest Főváros Önkormányzatának működését. Ezzel a modellel azokat az intézményi garanciákat kívánjuk megteremteni, amelyek ellene hatnak a korrupciónak, és – ha mégis előfordulnak ilyenek – minél hamarabb képesek legyenek jelezni a városvezetésnek a korrekció, illetőleg az azonnali beavatkozás szükségességét.

A 2010. október 3-i választások megnyerését követően rögvest munkához láttunk, igyekeztünk feltárni mind a Főpolgármesteri Hivatal, mind annak intézményei és cégei pénzügyi gazdasági helyzetét, hozzáláttunk az intézményi átalakításokhoz, az elsőszámú vezetők körében, ahol azt indokoltnak láttuk, személyi változásokról döntöttünk.

Ahhoz, hogy a közvélemény számára is ismert legyen, hogy az újonnan megválasztott Fővárosi Közgyűléssel együtt milyen helyzetben vettük át a Fővárost, elengedhetetlenül szükséges ennek a „Fehér Könyv”-nek a kiadása. Ez a kiadvány az örökséget és azokat a kockázatokot foglalja össze, amelyek láthatóvá teszik az olvasó számára, hogy a Fővárosban milyen helyzettel kellett szembenéznünk. E kiadványban rögzített tényekkel azt kívánjuk bemutatni, hogy szinte alig van olyan múltbéli projekt, olyan folyamatban lévő fővárosi beruházás, vagy bármilyen megkötött, nagyobb horderejű szerződés, amelynek kapcsán rendben mentek volna a dolgok, illetve ne okozna napjainkban komoly erőfeszítést, hogy ezek összeomlását, vagy a korábban megnyert támogatások időbeli csúszások, vagy szabálytalanságok miatti elvesztését a jogilag arra rendelkezésre álló eljárások megindítása és lefolytatása mellett meg tudjuk akadályozni. A jelen kiadványban foglaltakból egy, az 50 legsúlyosabb problémát tartalmazó változat készült, amelyet széles nyilvánosság számára már elérhetővé tettünk.

Mindezeket a Budapestieknek joguk van tudni, nekünk pedig kötelességünk összefoglalni és közreadni, hogy mindenki ismerhesse, hol is van az origó, amelyhez viszonyítva lehetséges eredményeket elérni.

KÖLTSÉGVETÉSI–PÉNZÜGYI–GAZDÁLKODÁSI HELYZET

A következőkben a Főváros működésének meghatározó jellegű vetületében, a gazdálkodásban örökül kapott problémák térképét kívánjuk felrajzolni, mégpedig súllyal a pénzügyi, ezen belül is a költségvetést közvetlenebbül érintő vonatkozásban, az ezekkel összefüggő általánosabb gazdálkodási, illetve szervezeti kérdésekre csak jelzésszerűen kitérve.

Az örökség mint adott helyzet e relációban vizsgálendő az örökül kapott „tükör”, a lelépő városvezetés által átadott dokumentumok, mindenekelőtt az érvényes (2010. évi) költségvetési rendelet, illetve a hosszabb (7 éves) időtávra kitekintő, a gazdálkodásnak elvileg keretet adó költségvetési koncepció, finanszírozási prognózis alapján, és vizsgálendő e tükör kényszerű korrekciója alapján.

Kettős problémával kell ugyanis szembesülni:

- az örökül kapott helyzetképből azonosítható problémákkal
- az örökül kapott helyzetkép módszertanának problémáival.

AZ ÖRÖKÜL KAPOTT HELYZETKÉP AZONOSÍTHATÓ PROBLÉMÁI

Ebben a vetületben a későbbiekben ismertetendő okok miatt eleve csak igen hiányos tükörkép alkotható a helyzetről, a gazdálkodásnak lényegében csupán pénzforgalmi relációjú áttekintése lehetséges. Az átadott dokumentumokban szereplő adatok valóságosságát egyelőre nem megkérdőjelezve is rendkívül súlyos helyzet képe bontakozik ki azonban. A legfontosabb mozzanatokra szorítkozva:

- a Főváros a saját folyó bevételi források tekintetében kimerítette a mozgásterét;
- a vagyonhasznosításból számottevő szabadon felhasználható források tartós jelleggel már nem tervezhetők;
- a likviditási tartalékok elapadtak, ami tekintettel arra, hogy számos folyamatban lévő nagy volumenű beruházás uniós, illetve állami támogatása utófinanszírozás keretében történik, azaz a Fővárosnak igen nagy összegeket meg kell előlegeznie a számlák háttáridőben való kifizethetőségéhez, felelőtlenségnek minősíthető;
- a Főváros adósságállománya – a BKV külső adósságállománya nélkül, ami önmagában 73 milliárd forint – elérte a 172 milliárd forintos szintet. Ehhez járul a BKV 800 milliárd forint körüli belső adósságállománya. Összességében tehát több mint 1000 milliárd forintról van szó;
- ha a törvényi korlátok tekintetében nem is, de a felelős gazdálkodás követelményei (és a hitelszerződéseiben vállalt, ezeken alapuló feltételek) tekintetében a város egyértelműen kimerítette a hitelfelvételi lehetőségeit;
- ugyanakkor a vállalt kötelezettségeknek és projekteknek a lelépő városvezetés által becsült költségei, illetve az ezek fedezetéül reálisnak ítélt bevételi lehetőségek (beleértve a még felvehető, illetve lehívható hiteleket is) között a 2010–2014 közötti évekre nézve 56 milliárd forintos fedezetlen, pontosabban az előbbiek értelmében fedezetetlen hiányt hagyott örökül;

- a fedezetlen hiány mértéke még ebben az örökül kapott tükörben is csak azon az áron volt „csupán” 56 milliárdra szorítható, hogy a fejlesztések, felújítások a ciklus vége felé a korábbiak töredékére csökkennek, hogy azután a kitekintés további éveiben gyakorlatilag teljesen elapadjanak;
- a BKV-nak az önkormányzati működés egész időszakát jellemző finanszírozási válsága már rövid távon is a város gazdálkodásának egészét fenyegető mérvűvé súlyosbodott.

AZ ÖRÖKÜL KAPOTT HELYZETKÉP MÓDSZERTANI PROBLÉMÁI

A tükör alkalmassága azonban felülvizsgálandó, ha a valós helyzettel, kilátásokkal, a problémák valóságos méretével, súlyával tisztában kívánunk lenni. Ez ismét csak két vetületben látszik szükségesnek: egyfelől e tükör mint eszköz alkalmazásának a megfelelő voltát, másfelől a tükör mint eszköz alkalmasságát megfelelő alkalmazási mód mellett is. Mindez természetesen most csupán annak érdekében, hogy a valóságos gazdálkodási problémák öröksége legalább körvonalaiiban felvázolható legyen.

A gazdálkodási keretfeltételeket tükrözni hivatott finanszírozási prognózis adott formájának alkalmazási problémái:

Az előző városvezetés a költségvetési gazdálkodás szempontjából két alapvető hibát vétett: eltúlzott bevételekkel és alábecsült kiadásokkal számolt.

ELTÚLZOTT BEVÉTELEK

- az iparüzési adó tekintetében a ciklus egészére nézve mintegy 38,4 milliárd forint;
- az illetékbevételek tekintetében 21 milliárd forint;
- az ingatlanértékesítés tekintetében 26,9 milliárd forint, valószínűsíthető mértékben.

ALÁBECSÜLT KIADÁSOK

- a 2010. évi költségvetésben, illetve az átadáskori pénzügyi összesítésben nem szereplő rendkívüli éven belüli támogatási kényszerek (BGYH, Vidámpark, kórházak) 2,1 milliárd forint értékben;
- a tartósan ellátandó feladatok működési kiadásainak lehetségesnek ítélt visszafogását megjeleníteni hivatott korrekciós szorzó megfelelő és politikailag is meghozott döntésekkel alátámasztott intézkedési terv nélkül alkalmazva megalapozatlansága miatt, az ebből adódó hamis mozgástér 28,8 milliárd forint.

Az elkötelezettségek és a valószínűsíthető források közötti hiány mindezeket figyelembe véve **az átadott dokumentumokban szereplő fedez(het)etlen hiány mértékét 56 milliárdról 170 milliárd forintot meghaladó összegre növeli.** Ismételten megjegyzendő, hogy kiadási oldalon itt csak a közvetlen, már számszerűsített kifizetési kötelezettségek vannak összesítve. További, egyelőre nem számszerűsített terhekkel járhatnak olyan, a korábbi évekből eredő kockázatok, mint például az Alstom-ügy, az uniós projektekkal, a CET-tel, a kórházi adósságállománnyal, a Tűzoltósággal, a Temetkezési Zrt-vel, az FTSZV-vel összefüggő kockázatok, adóhátralék-követelések, legutóbb pedig a „lejárt szavatosságú” metrokocsik ügye. Ezek esetében a város alperesként számított pertárgyértéke közel a tízszerese a felperesként számított pertárgyértéknek.

A GAZDÁLKODÁSI TÜKÖR TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK ELMARADÁSÁBÓL ADÓDÓ STRUKTURÁLIS FOGYATÉKOSSÁGOK

- A fenntartható működés valós alapfeltételeinek megjelenítése tekintetében az öröklött hagyott tükör nem komplex: mint jeleztük, csupán pénzforgalmi kitekintést ad. Hiányzik:
 - a feladatellátás adott szinten való tartós megvalósításához szükséges amortizációs fedezet normatív felmérése és a folyó kiadási szükségletekkel egyenrangú kezelése;
 - a környező világhoz, a változó szükségletekhez való igazodás, azaz az adaptációs szükséglet normatív felmérése és a folyó kiadási szükségletekkel egyenrangú kezelése legalább abban a mértékben, amely a relatív helyzet megőrzését biztosítani képes.
- Nem konszolidált, amennyiben hiányzik a Főváros költségvetésére közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan hatással lévő önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok releváns adatainak beépítése.
- Hiányzik a releváns kockázatok felmérése és beárazása.

MINDEZEKBŐL EGYÜTTESEN KÖVETKEZŐEN:

- Az öröklött helyzet még a közvetlen, azaz pénzforgalmi relációban is válságosnak ítéltető, „hadigazdálkodásra” kényszerítő.
- A relevánsnak minősíthető kockázatok tömegének rövid távon is fenyegető volta nagyságrendileg képes lehet felduzzasztani a fentiekben kimutatott pénzforgalmi hiányt.
- A fenntartható működés egyensúlyi feltételei nem adóttak, a leépülés, vagyonfelélés, lépéshátrány jelei egyértelműen megmutatkoznak, még ha az egyensúlyhiány mértéke, az „abszolút forráshiány” egzakt módon egyelőre fel nem mért is. A romló, ellehetetlenülő szolgáltatási feltételek, ezen belül mindenekelőtt a szolgáltatásellátáshoz szükséges eszközök összességében egyértelmű állapotromlása és avulása már középtávon is válságos helyzet kialakulásával fenyeget. A normatív kezelésmód hiányában pénzforgalmilag is kényszerítően megjelenő és kényszerűen érvényesített szükségletek jelennek meg szinte minden területen a maguk konkrét formájában az önkormányzati költségvetés számára „váratlanul”, méghozzá megrendítő nagyságrendben. A BKV-probléma mellett ilyen jellegű volt az elmúlt években, illetve ilyen jellegű az új városvezetés számára átörökített tételként az utak leromlásának kiéleződése és kampányjellegű válságkezelő kényszere a 2000-es évek közepén, illetve az útfelújítások visszaesése miatt várhatóan átöröklődő ismételt helyzetromlás e területen, de ilyen jellegű a 3-as metró nem tervezett járműállomány-cseréje, vagy a Petőfi híd, a Lánchíd (majd vélhetően több más híd) a tervezés számára nem realizált, majd kényszerítően felbukkanó felújítási szükséglete.
- A fenntarthatóság feltételeinek szakszerű időtávós felmérése hiányában a lehetségesnél sokkal több a vállalt feladat.
- Hiányoznak a technikai feltételek a túlvállalást a fenntarthatóság jegyében korrigáló feladatpriorálás, feladatszűrés elvégzéséhez, azaz a politikai bátorság sem volt próbára tehető.

- A fenntarthatóan vállalható feladatok körének meghatározása hiányában a túlvállalás pénzforgalmi relációban végső soron mindig is kényszerítő korrekciója ennek következtében kapkodó, eseti jellegű, parametrikus, kézi vezérléses csonkító beavatkozásokat váltott ki.
- Ez a beavatkozási kényszer a még valamelyest végiggondolt koncepciók, programok, projektek tekintetében is csonkulást, torzulást eredményezett, az ágazati-szakmai koncepciók kidolgozásának és érvényesítésének lényegi ellehetetlenülésével járt.
- Ennek következtében, a hosszabb távon tervezhető és érvényesíthető feltételek hiányában általában is a reális tervezhetőség, a koncepcionális kezelésmód, a hatékonyság-optimalizációra fókuszáló valódi gazdálkodás vált gyakorlatilag lehetetlenné, gyenge hatékonysággal, a szűkösség és a pazarlás ebből adódó szimbiózisával szinte minden területen.
- A gazdálkodás jelzett anomáliái az önkormányzat vezetését támogatni hivatott hivatal működésére is kihatottak, és viszont, a hivatal működésének erre (is) visszavezethető anomáliái nem tették lehetővé a folyamatok megfelelő kézben tartását, adott esetben maguk váltak közvetlen gazdálkodási problémaforrássá. A valós alapokon nyugvó tervezés, reális stratégia, reális ágazati stratégiák megfogalmazásának és érvényesítésének hiányában nem volt eredményesen megvalósítható a rendszerjellegű működés két alapfeltétele, a szisztematikus szervezetépítés és a folyamatszabályozás. A zárt szabályozás, a megfelelő információáramoltatás hiányában még a meglévő adatokból kialakítható helyzetkép sem állt hitelesen össze, sem összességében, sem akár egyes kényes gazdálkodási részletek tekintetében. A nem szabatosan elhatárolt és meghatározott feladatkörök, a döntési rendszer esetlegessége, a felelősség „szétkenődése” (mind döntési, mind utólagos felelősségrevonási relációban) az örökül hagyott problematikus „ügyek” sokaságánál lelhető fel eredendő okként.

AZ ÁTVÉTEL ÓTA A HELYZET VÁLTOZTATÁSÁRA TETT ERŐFESZÍTÉSEK

- Első lépésként egy teljesen új rendszerű költségvetést állítottunk össze, melyben számba vettük a kötelezően, illetve a diszkrecionálisan, szabad elhatározás alapján elvégzendő feladatainkat. Ez utóbbi feladatkörben volt lehetőség a feladatellátás lehetséges mértékig történő szűkítésére a hiány csökkentése érdekében. A fejlesztési és felújítási tételeket is áttekintettük, és a kényszerű helyzetre való tekintettel sok egyéb más mellett a 4-es metró II. ütemét elhalasztottuk. Természetesen ez a későbbiek folyamán jelentős többletköltségeket és problémákat fog okozni. A költségvetés finanszírozásra vonatkozó hétéves kitekintése szerint 2015 végére a teljes adósságállomány már alacsonyabb, mint 2010 végén.
- A költségvetési koncepció megalkotása, közgyűlésen való tárgyalása révén a költségvetés tervezését gyakorlatilag kétlépcsőssé változtattuk, ezáltal az elkészült terv is jobban átgondoltta vált.
- Jelentős lépés volt az Ötv. által kötelezően előírt, a ciklus egészére vonatkozó „**Gazdasági Program**” összeállítása és közgyűlés általi elfogadása. A Gazdasági Program hitet tesz az adósságállomány csökkentése mellett.

- A Gazdasági Program a hivatali működés hatékonyságának javítására összesen hat belső projektet, továbbfejlesztési irányt vázolt fel:
 - **Költségvetés Tervezés projekt**, melynek keretében a jelenlegi tervezési módszereinket korszerűbbé és konzisztensebbé kell tennünk, a működés és fejlesztés kiadásain túl a mérlegtételeket is terveznünk kell,
 - **Pénzügyi Információs Rendszer kiterjesztésének projektje**, melyben a meglévő rendszerünk adatbiztonságát kell jelentősen javítsuk, egyben ez a rendszer legyen a hivatali működés alapvető adatforrása,
 - **Központosított Treasury projekt**, melynek keretében létrehozzuk a likviditás és finanszírozás menedzsment központi részlegét, megkezdjük az intézményi kör közös központi finanszírozására az áttérést,
 - **Kontrolling projekt**, ami elsősorban a gazdálkodási és döntéstámogatási szemlélet elterjesztésére irányul, a vezetői döntéseket terv/tény/várható elemzésekkel folyamatosan támogatja,
 - **Kockázatkezelés projekt**, melynek keretében különösen a támogatással bíró fejlesztések során a támogatásvesztési kockázatokat folyamatosan feltárjuk és monitorozzuk,
 - **Központosított Közbeszerzés projekt**, ami lehetővé teszi a közbeszerzések időigényének lerövidítését, az indokolatlan beszerzések megakadályozását, a nagyobb beszerzési volumen révén kedvezőbb beszerzési feltételek elérését.
- A Hivatal dolgozói létszámát negyedével csökkentettük, megszüntettük a felesleges külsős jogi és tanácsadói szerződéseket, valamint átláthatóbbá tettük a döntéshozatali rendszert.
- A városüzemeltetési és vagyonkezelési funkciókat három holdingba tömörítettük, ami már középtávon érzékelhető kiadás csökkentést kell hogy eredményezzen.

VÁROSÜZEMELTETÉS, VÁROSFEJLESZTÉS

Ez a fejezet a városüzemeltetés területéhez tartozó örökséget és kockázatokat foglalja össze, láthatóvá teszi az olvasó számára, hogy a Főváros cégeinél milyen helyzettel kellett szembenézniük az új vezetőknek. Érzékelteti, hogy szinte alig van olyan projekt, olyan folyamatban lévő fővárosi munka, vagy megkötött szerződés, amelynek kapcsán rend lenne, ne okozna óriási erőfeszítést, hogy a korábban megnyert támogatások időbeli csúszások, szabálytalanságok miatti elvesztését a jogilag arra rendelkezésre álló eljárások megindítása és lefolytatása mellett meg tudjuk akadályozni.

A BVK BUDAPESTI VÁROSÜZEMELTETÉSI KÖZPONT ZRT.

FELÜGYELETE ALÁ TARTOZÓ TÁRSASÁGOK

Az elmúlt években Budapest városvezetése várospolitikájában nem találta meg a helyes hangsúlyokat. Sokszor a város működését is háttérbe szorító erőltetett városfejlesztési politika pozitív eredményei sajnos kevéssé láthatók, miközben a város hitelállománya hatalmas összegre rúg. A presztízs beruházások és a meg nem valósult álmottervek, a kevés eredménnyel és felelőtlenül elköltött milliárdok korszakának is nevezhetők ezek az évek.

A város lakói elsősorban biztonságot, tisztaságot, jól szervezett közszolgáltatásokat, jól szervezett egyéni és tömegközlekedést várnak el a városvezetésétől. A Főváros nem pusztán tulajdonosa a város egyes közüzemi és más közszolgáltatásokat biztosító cégeinek, hanem törvényi kötelezettsége folytán egyben felelős is a biztonságos, jó színvonalú és megfizethető közszolgáltatások biztosításáért. Ebből vajmi keveset láttunk az elmúlt években.

A városüzemeltetési feladatokat irányító és ellátó intézményrendszerénél nem volt tulajdonosi stratégia, tulajdonosi támogatás és érdemi tulajdonosi kontroll. Városi stratégia sem volt, a város a cégekben sem ellenőrzést végzőként, sem a piacon a cégeit segítőként, sem stratégiát adóként nem jelent meg. Ezek súlyos problémákat szültek a társaságoknál.

■ FŐVÁROSI TÁVHŐSZOLGÁLTATÓ ZRT.

A beszállítókkal kötött előnytelen szerződések tekintetében a társaságnál 80 vitatott szerződés átvilágítása történt meg. Az előnytelen szerződések felmondásra vagy előnyösebb feltételek mellett újratárgyalásra kerültek, ezzel a társaság 700 millió forintos megtakarítást ér el éves szinten. A jövőbeni kockázatok csökkentése végett elkezdődött a vállalati folyamatok átvilágítása és a meglévő szabályzatok aktualizálása, korszerűsítése.

A közbeszerzési törvény megkerülése tekintetében a társaság 2010. december 31-ig egyszeres jogalanyként, mint különös ajánlatkérő volt regisztrálva a Közbeszerzések Tanácsánál, tehát a nem közszolgáltatói tevékenység ellátásával összefüggő beszerzéseit közbeszerzés nélkül végezte.

A korábbi városvezetés alatt megkötött megállapodások közül 18 szerződéssel kapcsolatban indult jelenleg is zajló rendőrségi vizsgálat.

A polgári perek közül kiemelendő kockázatot jelent a Keleti Károly utcai tömbkazánból történő hőszolgáltatással kapcsolatos per, itt akár 100 millió forintot meghaladó elszámolási kötelezettség keletkezhet a többi négy tömbkazánból termelt hővel történő hőellátással kapcsolatban is.

Csőd helyzetbe kerülhet a Csepeli Hőszolgáltató Kft., az emiatt bekövetkező vagyonsértésen túlmenően a cég korábbi vezetése idején megkötött szerződések miatt büntetőeljárás van folyamatban.

A Főtáv-Komfort Kft. rendkívül magas költséggel megvalósított gőzturbina beruházásával kapcsolatban, büntetőeljárás van folyamatban. A magas beruházási költségen kívül elmondható, hogy a berendezést be sem indították.

■ FŐKÉTÜSZ FŐVÁROSI KÉMÉNYSEPRŐIPARI KFT.

Az informatikai rendszer külső üzemeltetése, a hozzáférési jogosultságok cégen kívüli birtoklása, az internet-szolgáltatás közvetítőn keresztül történő megvásárlása volt jellemző a társaság nagyságrendekkel olcsóbb saját üzemeltetésével szemben.

Számos felesleges szolgáltatás és termék-beszerezés volt jellemző azok indokolatlanul magas árával.

■ BUDAPESTI TEMETKEZÉSI INTÉZET ZRT.

A BTI Zrt. tulajdonában (a temető területén) lévő virágboltokat 2004-ben bérbe adták egy kft-nek 30 évre (plusz 25 éves előbérleti joggal) évi 18 millió forintért.

A társaság 51%-os tulajdonában lévő leányvállalat a 2010. évben mintegy 200 millió forintos értékben végzett el felújítási munkákat a BTI Zrt. számára valószínűsíthetően túlárazott elszámolással, a szükséges közbeszerzési eljárások lefolytatása nélkül.

A BTI Zrt. 2010. évi mérleg szerinti eredménye 214,9 millió forint veszteséget mutat. Ennek fő oka, olyan céltartalék képzési kötelezettségek elmaradása és értékvesztések, melyekről az előző menedzsmentnek tudomással kellett bírnia. Egyéb ráfordításként elszámolásra került 614,245 millió forint. Ezen kívül a jövőbeni, az eddig nem beadott építményadó bevallások okán mintegy 73 millió forint adófizetési kötelezettség keletkezik, melyhez akár 14,6 millió forint mulasztási bírság jogkövetkezmény is társulhat.

A társaságnál korábban nem volt követeléskezelési tevékenység, ezért a kintlévőségek nagy része (pl. a halott szállításhoz kapcsolódóan) a Fővárosi Kórházakhoz kötődik, melyek bár központi költségvetésből ezeket a tételeket finanszíroztatják, mégsem utalják tovább a szolgáltatást végzőnek.

A közbeszerzések tekintetében megállapítható, hogy számos szerződést az egyébként szükséges közbeszerzési eljárás mellőzésével kötöttek.

■ FŐVÁROSI KERTÉSZETI NONPROFIT ZRT.

Az évenként mintegy **100 millió forint** kiadást jelentő kis értékű beszerzések szabályozása nem volt megoldott, ezen kívül a biztosításokon, irodaszer beszerzéseken, az internet szolgáltatáson, a játszótér karbantartáson és a gépjármű szervizen keletkeztek **irreális költségek**. Súlyosbítja a helyzetet, hogy a korábbi vezetés több leányvállalatot hozott létre, melyeknél a vezető pozíciók betöltésére a Fővárosnak nem volt közvetlen ráhatása. Ezt az anyacég pártolta (sőt, a korábbi vezérigazgató tulajdoni hányadokkal bírt a leányvállalatokban), melynek következtében **jelentős anyagi kára keletkezett a Fővárosnak**.

A zöldfelületek megóvásáról, használatáról és fejlesztéséről szóló 10/2005 (III.8) Főv. Közgy. számú rendelet ellenére a zöldfelületek kezelésére minden évben csak töredékét fordították a szakmailag indokoltnak. Ez az élő elemek esetében 650 millió forint, az épített elemek esetében 1,2 milliárd forint, a köztisztaság esetében 150 millió forint és a sorfák, parkfák esetében 250 millió forint megvonásával járt.

■ FŐVÁROSI TELEPÜLÉSTISZTASÁGI ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI KFT.

A társaságot az elmúlt években – már szándékosságot is feltételezhető következetességgel – egyre nehezebb helyzetbe hozták. Évről évre csökkenő mértékben jutott hozzá az önkormányzati támogatásokhoz, és a díjjavaslataiban nem engedte a Főváros érvényesíteni az elvonásait. Működése szempontjából a társaság gépjárműparkjának és telephelyének, fűtési rendszerének leromlott állapota jelent problémát, a legnagyobb kockázatot azonban a Cséry telep rekultivációja – talaj- és talajvíztisztítás – jelenti, mely mintegy **4-8 milliárd forintot** emésztene fel.

■ BUDAPEST GYÓGYFÜRDŐI ÉS HÉVIZEI ZRT.

A fürdők üzemeltetését teljesen indokolatlanul külsős cégnek szervezték ki. A kft-vel kötött üzemeltetési szerződés esetében a vállalási ár rendkívül magas. A saját dolgozókkal történő üzemeltetés esetén a jelenlegi **nettó havi 126.674.784 forint** vállalkozói díjnál havonta kb. 40 millió forinttal kevesebbet lehet a feladatot ellátni. Ezen kívül komoly minőségi kifogások is felmerültek a végzett munkával összefüggésben. A BGYH szempontjából hátrányos szerződéssel kapcsolatosan **több feljelentés is született.**

A beléptető rendszer kiépítésére vonatkozó tendert egy kft. – melyet később felvásárolt egy másik cég – több fordulóban lebonyolított, és a törvény adta „kiskapukat” kihasználó közbeszerzési eljárás végén nyerte el. A rendszer éves nettó bérleti díja **292,8 millió forint**, az éves nettó üzemeltetés díja **37,2 millió forint**. A bérleti és üzemeltetési szerződések 60 hónapos időtartamra szólnak, a bérleti szerződés alapján a BGYH Zrt. hat havi bérleti díjnak (146,4 millió forint) megfelelő kauciót bocsátott a bérbeadó rendelkezésére bankgarancia formájában. **A veszteség a szerződésen havi 15 millió forint. Az ügyben a BRFK Gazdaságvédelmi Főosztálya ismeretlen tettes ellen nyomozást folytat.**

A műemléki védettséget élvező Rác Gyógyfürdő felújítása és gyógyszállóval történő kiegészítése projekt megvalósítására a Rác Beruházó Kft. és a BGYH kötött megállapodást. A projekt határidőre nem készült el (2009), becsült értéke **7-11 milliárd forint**ra tehető, összesen **mintegy 9,1 milliárd forint hitel terheli**. Előfordulhat, hogy a Fővárosnak vagyont kell beáldoznia de nincs kizárva, hogy anyagi áldozatra is szükség lehet annak érdekében, hogy a történelmi fürdő üzemeltetése elindulhasson. **A Budapesti Rendőrfőkapitányság Gazdaságvédelmi Főosztálya a Rác projekttel kapcsolatosan büntetőeljárást indított, mely jelenleg is folyamatban van.**

A csillaghegyi vizet kitermelő kft-be a BGYH tárgyi apportként vitte be a kutat és védőterületét. A kft. teljesen eladósodott, egy felszámolási eljárás megindítása esetén a hitelező akár meg is szerezheti a kutat és védőterületét. Az elmúlt 10 évben a kitermelt vízért a BGYH nem kapott pénzt.

Jellemző, hogy még a masszőrszerződések tekintetében is idegen, konkurens cégek kaptak lehetőséget tevékenységük végzésére, a beléptető rendszeren belül, alacsony díjfizetés mellett.

A fenti okok összességére tekintettel, a cég nehéz anyagi helyzetbe került. **Az új városvezetésnek 700 millió forintos rendkívüli támogatást kellett adnia a cég számára 2010. decemberében a csőd elkerülésének érdekében.**

■ FŐVÁROSI KÖZTERÜLET-FENNTARTÓ ZRT.

A **szennyvíz-szállítással kapcsolatban** találkozhatunk egy rendkívül szokatlan jelenséggel, miszerint két fővárosi tulajdonú közszolgáltató társaság közé beékelődik egy magánvállalkozás, amely munkavégzés nélkül jut profithoz. Az FKF Zrt. megrendeli a magáncégtől a Pusztazámori Hulladéklerakónál keletkező előkezelte szennyvíz elszállítását és elhelyezését, eközben a magáncég alvállalkozóként használja az FTSZV-t, aki ténylegesen elvégzi a megrendelt feladatot. Ez felveti bűncselekmény elkövetésének gyanúját. **A rendőrség 2010. október 15-én nyomozást kezdett az ügyben.**

A **lerakó-gáz ártalmatlanító fáklyával kapcsolatban** (a gáz biztonságos elégetésére szolgáló berendezés) a Társaság a beruházás megvalósítására két közbeszerzési eljárást folytatott le. Az első eljárás nemzeti értékhatáros, hirdetményes, gyorsított tárgyalásos eljárás volt. A tárgyalások lefolytatását követően a végső ajánlati ár **190 millió forint + ÁFA** volt. Tekintettel arra, hogy az ajánlati ár meghaladta az előzetesen becsült értéket, a Közbeszerzési Bizottság az eljárást eredménytelennek nyilvánította. Az e tárgykörben kiírt második eljárásban a tárgyalások lefolytatását követően a győztes ajánlati ár **448,5 millió forint + ÁFA** lett. **Az ügyben** – a két kiírás közötti lényeges árkülönbség miatt – **nyomozás indult.**

Az **útszóró só beszerzéssel kapcsolatban** a Budapesti Rendőr-főkapitányság levelében kereste meg a Társaság vezérigazgatóját és belső vizsgálat lefolytatását kérte (2007 évig visszamenőleg) egy ipari és kereskedelmi szolgáltató kft. által elnyert közbeszerzési eljárással kapcsolatban. A vizsgálat több visszasságot is megállapított, ezek közül kiemelkedik, hogy, **a Társaság egyoldalúan lemondott a só beszállítások súlyellenőrzéséről.** A szállítmányok ellenőrző mérésére csak 2010 II. félévétől került sor a Társaságnál, így megbecsülni sem lehet, hogy az addig eltelt évek alatt ténylegesen mennyi volt a beszállított mennyiség, illetve az ellenőrzés hiánya miatt a társaság mennyivel károsodott. A Társaságot – vélelmezhetően – a rendőrségi eljárás befejeztével pontosíthatóan, a vizsgált időszak tekintetében mintegy **300 - 500 millió forint** kár érte.

A **alkatrészszállítók túlszámlázásának vizsgálata** kapcsán a vizsgálat lefolytatására a BRFK Gazdaságvédelmi Főosztályának átirata alapján került sor. A vizsgált beszállított alkatrészeket, felszerelési tárgyakat általában minden esetben magasabb egységáron szállították a szolgáltatók, mint a jelenleg feltalálható piaci árak. Ez a tény feltételezi a szolgáltatók és a társaság részéről az alkatrész beszerzéssel és a forgalmazással foglalkozó szervezetek, személyek közötti megegyezést az esetleges túlszámlázás vonatkozásában. **Az így okozott kár becsülhetően a több tízmillió forint nagyságrendet is eléri.**

A **központosított automata tankolási rendszer** kialakításával kapcsolatban az FKF Zrt. 2008. 11. 28-án tett közzé részvételi felhívást közbeszerzési eljárásra. Az ajánlati dokumentáció az FKF Zrt. központosított automata tankolási rendszerének kialakításához szükséges eszközök (tankoló-automaták, elektronikus üzemanyag-tartály szintmérő berendezések, gépjármű és járművezető beazonosításához azonosító egységek, gépjárművekre felszerelhető tanksapka nyitást és technológiai folyamatokat ellenőrző és rögzítő elektronikai eszközök) a működtetéshez szükséges ipari PC-k leszállítása, üzembe helyezése, központosított tankolási rendszert támogató informatikai hálózati struktúra üzemeltetésével összefüggő informatikai szolgáltatások nyújtására terjedt ki. Az FKF Zrt. saját üzemeltetésű üzemanyag kútjainak automatizálására, majd a projekt kiterjesztve az üzemanyag felhasználás csökkentésére irányuló fejlesztés megvalósítására összesen 5 szerződést kötött a győztes zrt-vel. A szerződések alapján összesen **76.935.780 forint** kifizetése történt meg. Az említett zrt. ellen 2010. februárjától APEH kezdeményezte végrehajtás indult, majd 2010. októberétől felszámolási eljárás alá került a cég, **a tervezett projekt végrehajtása eredeti formájában sikertelen volt.** A projekt aktuális helyzetét értékelve a Társaság új vezetése belső ellenőrzési vizsgálatot rendelt el.

A forgalomirányító központ fejlesztésére az elnyert 1 millió euro összegű Európai Unió és hazai támogatást szabálytalan közbeszerzés miatt a Főváros elvesztette.

Az FKF Zrt. kommunikációs eszközeinek kreatív tervezése és kivitelezése tárgyában közbeszerzési eljárást folytatott le. Az eljárás indításakor a becsült érték éves szinten 160 millió forint +ÁFA volt. Az ajánlati kiírás szerinti műszaki tartalom időközi csökkentése ellenére a becsült értékhez képest a nyertes ajánlat közel másfélszeres összegű volt, azaz **223.119.140 forint+ÁFA évente. Ebből a 2009 év során kifizetésre került **269.355.803 forint +ÁFA**, 2010 év során pedig **326.507.022 forint + ÁFA**. **A 2010. 12. 30-án lejáró szerződést 2010. áprilisában újabb három évre meghosszabbította a Társaság előző vezetése, anélkül hogy arra közbeszerzési eljárást kiírt volna. 2010. novemberében a korábbi nyertes a szerződést azonnali hatállyal felmondta, egyúttal bejelentette 1,1 milliárd forintos kárigényét hivatkozva a szerződés három évvel történő meghosszabbítására. A társaság új vezetése közös megegyezéssel megszüntette a szerződést, így 900 millió forint + ÁFA került megtakarításra a szerződés teljes futamidejét figyelembe véve.****

Az előző városvezetés irányításával az FKF Zrt. kommunikációjára (reklám, propaganda és PR tevékenység) költött pénzeszegek meghaladták az elfogadható mértéket. Különösen igaz ez a 2008 - 2010 közötti időszakra, amikor az ilyen jellegű kiadások a korábbi évekhez viszonyítva is látványosan megemelkedtek. A szakmailag nem megfelelő és előnytelen szerződések felbontásával a társaság 300 millió forintos nagyságrendű összeget takarít meg 2010. októbere után.

Az előzőekből megállapítható, hogy a Társaságot az elmúlt években összességében több milliárd forintos kár érthette. Ez jelentős részben a felsorolt ügyekből eredő bevételkiesésekből, illetve a szükséges mértéket meghaladó költségekből tevődött össze, amelyek elképzelhető, hogy a korábbi menedzsment nem kellő körültekintéssel végzett tevékenységéből, és bizonyos esetekben szándékos hűtlen kezelés miatt keletkeztek. Az eddig átvizsgált, mintegy 6000 db 500 ezer forintos értékhatárt meghaladó szerződés alapján, felmerülhet a gyanú, hogy az FKF Zrt. kifizetőhelyként szolgált egy kedvezményezett kör részére.

■ A MŰKÖDŐ INTÉZMÉNYRENDSZER MODELLJE

Budapest Főváros, mint tulajdonos óriási gazdasági potenciál birtokosa. A korábbi városvezetés lemondott arról, hogy kihasználja a fővárosi tulajdonú közmű-közszolgáltató társaságok együttműködésében rejlő szinergia lehetőségek előnyeit. Ilyen szándékok, tervek még nyomokban sem voltak fellelhetőek. A városüzemeltetési feladatok ellátása során a Fővárosnak, mint megrendelőnek kellene fellépnie a közszolgáltatásokat ténylegesen ellátó cégek felé, és ehhez biztosítani a feladatellátást szolgáló kereteket.

A „közszolgálat, rend, erős város” filozófia jegyében új alapokra helyeztük a Főváros cégeinek (tulajdonosi) működtetését. Ennek érdekében megalapítottuk a Budapesti Városüzemeltető Központ Zrt-t. A BVK Zrt-t a közmű társaságokkal együtt olyan vállalatcsoporttá (elismert vállalatcsoport) alakítjuk, melyben a vállalatok önállóságának megőrzése mellett a BVK Zrt. a Főváros tulajdonosi érdekeinek megfelelően irányítja, és ellenőrzi a vállalatokat, optimálissá teszi a vállalatcsoport működését, érvényesíti a csoport nagyságából adódó piaci előnyöket, javítja a vállalatok működésének hatékonyságát. A BVK Zrt. az elismert vállalatcsoport vezetője lesz, a közmű-közszolgáltató cégek jogi értelemben ellenőrzött társaságként tevékenykednek. A vállalatcsoport létrehozását az teszi indokolttá, hogy a vállalatcsoporthoz tartozó egyes társaságok üzleti céljai a csoport egésze célkitűzéseire igazodjanak.

A vállalatcsoport létrehozásával pénzügyi, vezetési-szervezési és közvetlen tulajdonosi előnyöket prognosztizálunk. A legfontosabb előny azonban abban jelentkezik, hogy az önkormányzati érdekek érvényesítése jóval eredményesebb lesz. A társaságoknak ezen túl az új tulajdonosi képviselőnek, a BVK Zrt-nek kell beszámolniuk, és a Főváros Önkormányzatának kizárólag a társaságot felügyeli, beszámoltatja. A sikeresen működő cégcsoport egységesebbé, átláthatóbbá teszi a közmű-közszolgáltatási tevékenységet.

A leghatározottabban ellenezzük a közszolgáltatásokat nyújtó fővárosi tulajdonban lévő cégek további privatizálását, a privatizált közszolgáltatókkal erőteljes fővárosi tulajdonosi érdekvédelemmel szoros partneri együttműködésre törekszünk. Egyes közmű közszolgáltatásokat a város már részben kiengedett a kezéből, (FCSM, Vízművek, Gázművek). Fejlett piacgazdasági körülmények között működő külföldi példák is egyértelműen bizonyítják, hogy hamis az az állítás, mely szerint nem jó, ha a közmű cégek önkormányzati tulajdonban vannak, mert akkor nem hatékonyak. A közműcégek önkormányzati tulajdonban tartását azért tartjuk fontosnak, mert az ilyen közmű és közüzemi cégek esetében a Főváros, mint tulajdonos a közszolgáltatást igénybevevők, vagyis a közösség, végső soron a város olyan – a „vad piac” által nem akceptált – igényeire is reagálni tud, amelyek egy magáncég esetében szóba sem jöhetnek, és amelyeknek teljesítése a közszolgáltatás egész rendszerét tekintve nem mond ellent a piac működése általános szabályainak. Ezek önkormányzati tulajdonban tartása lehetőséget ad arra, hogy figyelembe vegyen közösségi szempontokat, csillapítson, illetőleg közvetve szabályozzon folyamatokat, a közösségre háruló terheket arányosítsa, az erőforrásokat a közösség érdekeinek megfelelően hasznosítsa. Ilyen magatartás magáncégektől nem várható el.

A közmű cégeknél nem elsősorban a profit termelés, hanem a hosszú távú üzembiztos működés fenntartása az elsődleges gazdasági prioritás. A jelenleg külföldi tulajdonban lévő cégeknél nyilván a profit az elvárás, de a város részéről - a tisztességes nyereség lehetőségének biztosítása mellett - meg kell követelni a hosszú távú üzembiztonságot, és a közszolgáltatások „megfizethetőségére” is garanciákat kell kapni. Ez utóbbit megköveteljük az önkormányzati tulajdonú társaságoktól is.

A BKK BUDAPESTI KÖZLEKEDÉSI KÖZPONT ZRT. ÉS A FELÜGYELETE ALÁ TARTOZÓ TÁRSASÁGOK

Budapest számos lehetőséget szalasztott el az utóbbi években és nem vette tudomásul, hogy a közlekedés a várospolitikai egyik legfontosabb eszköze. A legsürgetőbb feladat a működési zavarok kiküszöbölése, illetőleg a fenntartható működés helyreállítása. Hasonlóan a közmű- közszolgáltatásokhoz, a rendszer működése az intézményrendszer gyökeres átalakítása nélkül érdemben nem javítható. A közlekedés fejlesztését csak egységes, regionális kitekintéssel bíró rendszerszemléletben lehet és szabad kezelni.

A közlekedés finanszírozása rendszerszinten nem volt végiggondolva. Jellemző volt erre pl., hogy amíg a parkolási bevételek „szétfolytak”, a BKV veszteségei folyamatosan „újratermelődtek”. Míg egyes bevételt termelő alágazatok magánprofitot termelve jól működtek, addig a közszolgáltatások minősége romlott. A BKV-t vagyonfelélés, vagyonvesztés, vezetési válság, korrupció gyanúja és féktelen pazarlás jellemezte az elmúlt években. Az egész rendszert ad hoc politikai döntések, a hosszú távú stabil működésre való törekvés hiánya jellemezte.

A KÖZLEKEDÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

A közlekedés intézményrendszere évtizedek óta változatlan, tisztázatlan felelősségi körökkel, elavult struktúrában működött. A rendszer napi működtetése szervezetileg is a fejlesztési álmoprojektek mögé szorult. Hiányzott a valós szakmai felügyelet, mind a BKV, mind az FKF közlekedési részei felett nem volt valóságos tulajdonosi, illetőleg városházi kontroll. Az intézményi rendszer nem csak a cégek kontrolljára, de a várospolitikai elvek érvényesítésére is képtelen volt. Jellemző volt az átpolitizáltság valamint a szakmaiság semmibevétele, lobbista irányítás, és általános volt a rendszer minden szintjén megjelenő korrupció.

A közlekedésben csapódott le legerőteljesebben a rend hiánya. A használók oldaláról gyenge a szabálykövetés, a hatósági oldalról pedig következtelen és erőtlen szabályalkalmazás volt tapasztalható. A rövid távú politikai haszonmaximalizálás volt az egyetlen vezérelv. Hosszú távú stratégia nem volt fellelhető, melynek mentén a közlekedés építkezne, fejlődne, a rendszerszemlélet helyett pedig kizárólag projektszemlélet volt jellemző, mely csak lehatárolt területekben tud gondolkodni. A működés az egyik napról a másikra való túlélés jegyében zajlott, számos területen évtizedes a lemaradás.

A BUDAPESTI KÖZLEKEDÉSI KÖZPONT MŰKÖDÉSE

Az új városvezetés által létrehozott Budapesti Közlekedési Központ működése biztosítja a közlekedési ágazat hatékony városi szintű szakmai irányításához számon kérhető és felelős szakmai szervezetet, melynek előnye, hogy a közlekedéssel összefüggő döntések előkészítése felkészült szakmai szervezet által történik, a tulajdonosi döntések pedig továbbra is a Fővárosi Közgyűlésnél maradnak.

■ FELADATAI:

- A közszolgáltatások megrendelése és a megrendelt szolgáltatások ellenőrzése
- A közösségi közlekedésben a jegyek, bérletek kibocsátása, jegyellenőrzés, valamint a központi forgalomirányítás és utastájékoztatók működtetése
- Közlekedési stratégia kidolgozása, naprakészen tartása, végrehajtása
- Fejlesztési projektek kidolgozása, lebonyolítása, összehangolása
- Parkolási rendszer, esetleges dugódíj-rendszer, teherforgalmi behajtási díj rendszerének működtetése

- Közlekedésrendészeti feladatok irányítása
- Felújítási és építési munkák időbeli és térbeli koordinálása
- Taxik felügyelete, hajózás kontrollja

■ A BKV ZRT. MŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS PROBLÉMÁK:

• BKV ZRT. BELSŐ ELADÓSODOTTSÁGA

Hibás működési koncepció volt az, hogy hosszú éveken, évtizedeken keresztül a járműpark és infrastruktúra szinten tartására **a szükséges amortizációs forrásokat nem biztosították, ezért több mint 800 milliárd forint belső adósságállomány alakult ki.**

A BKV Zrt eszközparkjának teljes körű megújításának költsége jelenértéken számítva mintegy 2000 milliárd forintra becsülhető.

A belső eladósodottság megszüntetése érdekében 6-8 évig a beruházások mértékének jelentősen meg kellene haladnia az amortizáció nagyságát.

• BKV ZRT. HITELÁLLOMÁNYA

Hosszú éveken keresztül az önkormányzat több teljesítményt rendelt meg a BKV-tól, mint amit kifizetett, ezáltal hitelfelvételre „kényszerítette” a céget, amit az éves beszámolóban és az üzleti tervben tudomásul vett. Így a BKV Zrt. a tulajdonos tudtával és jóváhagyásával folyamatosan eladósodott.

A BKV Zrt. 2011. májusi adósságállománya megközelítette a 73 milliárd forintot.

• A BKV ZRT. MŰSZAKI ESZKÖZEI

A társaságnál a műszaki eszközökre jellemző műszaki állapotok átlagos értéke jelenleg nem éri el az elfogadható (minimum 50%-os) értéket. Az infrastruktúra megközelíti, a járműpark viszont elérte azt a pontot, ahonnan az állapotok romlása már nem lineáris, hanem exponenciális, a rendszer gyorsulva halad az ellehetetlenülés felé. Az autóbussz-járműállomány átlagos életkora 17,2 év (az elfogadható 7,5 év helyett), az átlagos futástelítettség egymillió km felett van, de üzemben vannak kétmillió km-t futott autóbusszok is. Az 1365 db-os autóbussz állományból jelenleg 934 db selejtérett, további 66 db túlfutott, a buszok 78,4%-a nem felel meg az esélyegyenlőségi előírásoknak sem.

A trolibusz járműállomány műszaki állapotának romlása a meghibásodások számának és súlyosságának növekedésében mutatkozik. A meghibásodások és menetkimaradások folyamatos emelkedést mutatnak.

A Metró-MFAV-járműállomány átlagos életkora 33 év. A műszaki állapotok romlása a meghibásodások számának növekedésében és az elmúlt évek alatt folyamatosan növekvő menetkimaradásban is megmutatkozik, amely egyaránt jellemző a villamos, a fogaskerekű és a HÉV járművekre is. A felújítások és járműcserék elmaradása a közelmúltban egyre gyakoribbá váló és súlyos következmények bekövetkezésének lehetőségét is magában foglaló esetekhez vezettek (pl. 3-as metróban előfordult tüzesetek).

A szolgáltatás színvonalára jelentős hatással bír a műszaki okú sebességkorlátozások mértéke a hálózaton. Napjainkban a villamoshálózat 15,43 %-án, a metróhálózat 3,27 %-án és a HÉV hálózat 18,76 %-án van elrendelve műszaki okú sebességkorlátozás, továbbá a villamoshálózat 2,92 %-a ki van zárva a forgalomból.

◉ M4 METRÓ

Az M4 metró előkészítésekor több súlyos hibát vétettek, amely megdrágította a beruházást. Az új vonalszakaszon épülő mélyállomások esetén egyterű, természetes fényvel is világított állomásokhoz ragaszkodtak. A belvárosi, sűrű beépítésű, mélyvezetésű szakaszon ez az építési technológia nagymértékben megdrágította a beruházást, valamint évekig tartó forgalmi lezárásokat tett szükségessé a felszíni közlekedésben. A metró költségének növekedéséhez jócskán hozzájárult a nagyon sűrű megálló kiosztás is. Az M4-es metró megállótávolsága inkább a kistárolathoz hasonlít, mint a meglévő metrókhoz, miközben az építési technológia költségei az M2, M3 metró mélyállomásainál is drágábbak.

A metróprojekt előkészítésénél komoly hibákat vétettek a szerződéses rendszer kialakításakor is. A több kivitelező egyidejű jelenléte miatti szervezési feladatok a Fővárosra hárultak. Ez önmagában még nem lett volna baj, azonban az egyes kivitelezők időbeli csúszásai miatt a többi vállalkozó nem tudott terv szerint dolgozni, és az ebből adódó többlet költségeiket a Fővárosra hárították. Egyrészt a FIDIC sárga könyv alapú szerződéses rendszerből adódóan, másrészt az előkészítés hiányosságai és az elhúzódtó megvalósítás miatt **össességében 800-ra tehető a vállalkozói követelések száma. Ezen belül kiemelt jelentőséggel bír a Bamco – mint a fő technológia kivitelezőjének – a követelése 40 millió euro értékben**, ami választott-bírói eljárás előtti szakaszban van. Az ezen követelés kapcsán születendő bírósági döntés alapvetően befolyásolni fogja a többi vállalkozó követeléseinek a lehetséges kezelését, illetve továbbhárítását. A projekt megvalósításának jelentős késedelme miatt az összes vállalkozónak van követelése és ezek a vitarendezés különböző fokozatán tartanak jelenleg – példa okán és a nagyságrendjére való tekintettel **a Siemens követelését érdemes még megemlíteni; annak is a mértéke is megközelítőleg 40 millió euro. A DBR nyilvántartása szerint az összes vállalkozói követelés értéke 80 milliárd forint**, és ezen ügyek bizonyítalan kimenetele komoly pénzügyi kockázatot hordoz, illetve rendezésük évekre elhúzódhat.

A fentiekből adódóan a beruházás tovább drágult. Generálkivitelezővel nagy valószínűséggel olcsóbban megépíthető lett volna a szakasz úgy, hogy a Főváros kevesebb kockázatot viselt volna.

Legsúlyosabb problémát azonban a közbeszerzési eljárások anomáliái okozták. A hibásan, szabálytalanul lefolytatott közbeszerzések miatt több tendert ki kellett venni az Európai Unió felé kiküldött támogatási kérelemből, mivel az EU nem volt hajlandó finanszírozni azokat. Az így kihúzott tenderek szerződéseiben szereplő költségek a központi költségvetést és a Fővárost terhelik, mintegy 57 milliárd forint értékben.

A 2-es és 4-es metrók járműbeszerzésével kapcsolatosan műszaki szempontból alapvetően a Főváros hibáján kívüli okok vezettek a jelenlegi helyzethez. Az, hogy az Alstom nem tudott sem időben szállítani, sem típusengedélyt szereztetni a kocsikhoz, a cég saját felelőssége. A Nemzeti Közlekedési Hatóság az előzetes típusengedélyről szóló határozatában rögzítette, hogy milyen fékrendszert szükséges a metrókocsikba beszerezni ahhoz, hogy a végleges típusengedély megszerzhető legyen. A fékrendszer magyar szabványoknak történő megfelelése vita tárgya az Alstom, a külföldi szakértők, illetve a Nemzeti Közlekedési Hatóság között. **A Főváros előző vezetésének és a projektmenedzsmentjének felelőssége abban állhat, hogy olyan szerződés született az Alstommal, amely a végleges típusengedély meg nem szerzését vis maiornak minősíti, valamint hogy a szerződéses határidő letelte után évekig tétlenül túrték, hogy az Alstom nem szállít.** Ennek révén a kifizetett előleg visszaszerzése hosszú jogi procedúrát igényelt, miközben az Alstom szabadon gazdálkodhatott a felmondott szerződés ellenére nála lévő pénzüsszeggel. A beruházás befejezésének további csúszása a teljes EU támogatás, **körülbelül 180 milliárd forint elvesztését kockáztatja.** Súlyosbítja a problémát, hogy a biztonsági berendezések és az automatika szállításával más céget bíztak meg, amely a munkája jelentős részét csak a szerelvények leszállítása után végezheti. Amíg az Alstom késlekedik a szállítással, addig a másik szerződés szerint a késedelemből eredő kötbér- és kárigény a várost terheli.

▣ PARKING KFT. (2010-RŐL ÁTHÚZÓDÓ MEGOLDATLAN PARKOLÁSI TÉMÁK)

◉ MARGITSZIGETI PARKOLÓ

A Főváros nem rendezte a tisztázatlan jogosultságokat és kötelezettségeket a Főváros és az érintett szálloda között a margitszigeti parkoló tulajdoni és hasznosítási jogáról. Ennek akadálya egy 1974-ben kötött szerződés, amely még máig hatályos és folyamatos vitás helyzetet generál. A szálloda jogot formál a Grand Hotel melletti további 80 parkolóhelyre jogosultság és megállapodás nélkül. A vitás helyzet következményeként éves szinten több tízmillió nagyságrendű bevételtől esik el a Főváros.

◉ MÉLYGARÁZSOK (ÁLLATKERTI KRT, FELVONULÁSI TÉR, MŰEGYETEM RKP, BAROSS TÉR)

A Főváros vezetése 2009. második feléve óta nem hozott döntést a tőkebevonás konstrukciójára és a kapcsolódó üzleti tervre (2008-ban elkészült a megvalósíthatósági tanulmány és a megtérülés-számítás) a közterületek alatt létesíthető mélygarázsok tekintetében. Az elvi döntés hiányában az előkészítő dokumentumok és tervek jelentősen veszítenek értékükből, miközben növekvő közterület terhelődik parkolással és bevétel kiesést is okoz a Fővárosnak.

◉ KOSSUTH TÉRI MÉLYGARÁZS

A Parking Kft., a Főváros megbízásából, 2009-2010. években több jelentős értékű mélygarázs projekt előkészítését valósította meg. A projekt az eredeti elképzelések szerint nem valósul meg, így a továbbiakban már nem használható tervek és engedélyek a 2010. évben **155 millió forintba** kerültek, ami felesleges kiadásként merült fel.

◉ ÖRS VEZÉR TÉRI PARKOLÓ BŐVÍTÉSE

A Parking Kft. több műszaki tanulmányt készített már az Örs vezér téri parkoló bővítésére, amely iránt jelentős igény mutatkozik. A mintegy 88 hektáros terület kiaknázásához az osztatlan közös tulajdon megszüntetésére lenne szükség, vagyis arra, hogy a Főváros hozza meg a döntést arról, hogy a BKV bocsássa a területet rendelkezésre. A Főváros 2008. óta nem tett lépéseket az ügy megoldása érdekében.

Ebből adódóan a Főváros bevételkiesést kénytelen elszenvedni, és a beljebb áramló forgalom jelentősen növeli a dugókat a bevezető főutakon.

▣ KÖZÚTFENNTARTÁSI TEVÉKENYSÉG (FKF ZRT.)

A közútfenntartási tevékenység hektikusan változó forrásbiztosítása messze elmaradt a műszakilag indokolttól. A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő ezermilliárd forintot meghaladó értékű közúti létesítmények fenntartására fordítható összegek a nemzetközi szten-derdek harmadát sem érték el. Az elmaradó fenntartási munkák a létesítmények rohamos leromlásához, a felújítási költségek drasztikus növekedéséhez, a közlekedők komfortérzetének jelentős csökkenéséhez vezettek. A felújítások különösen a híd-, műtárgy létesítmények tekintetében nem tudták ellensúlyozni az állapotromlási folyamatokat, így a Főváros lakossága joggal kritizálhatja a létesítmények műszaki állapotát, nem említve az úthasználat megnövekedett költségeit.

A felújítási munkák jelentős késedelemmel valósulnak meg. A 2008 - 2010 évekre tervezett útfelújítások befejezése 2012-re várható. A Margit híd felújítási költségeinek meg-

növekedése miatti forrásátcsoportosítás következtében a 2010. évre eredetileg tervezett híd-, műtárgy felújítások gyakorlatilag teljes egészében, a 2011. évre tervezettek pedig 90 %-ban elmaradtak illetve későbbre tolódtak, ami a létesítmények további állapotromlásához, a felújítási költségek növekedéséhez vezet.

A fővárosi Duna-hidakon az utolsó nagy tervszerű **hídfelújítási program** 1977-1988 között zajlott le, ebből következően a hidak többségének állapota kritikusak mondható és a közeljövőben elkezdődő programszerű teljes felújítás nélkül egyidőben kerülhetnek olyan állapotba, hogy halasztást nem tűrő felújításuk miatt lezárásra kerüljenek, amely sem gazdaságilag, sem közlekedési szempontból nem vállalható. A legrosszabb állapotban a Petőfi híd van, amelyen egy 2010-ben végzett szakértői vizsgálat két éven belül elvégzendő teljeskörű felújítást javasolt, de sürgető a Lánchíd, az Árpád híd, valamint a Gubacsi- és Kvassay hidak felújítása is.

A Fővárosban új Duna-hidak (M0 déli hídja, Lágymányosi, Megyeri) létesítését eddig kizárólag a központi költségvetés finanszírozta, a fővárosi költségvetésekben az előkészítési feladatokra – az Aquincumi híd kivételével – nem állt rendelkezésre pénzügyi keret. Az uniós csatlakozást követően reális lehetőségnek mutatkozott az Aquincumi híd EU-s forrásból történő megvalósítása, ez azonban végül el sem kezdődött.

Az Európai Unió és Minisztériumi források felhasználásával 2010. évre tervezett Fővárosi Forgalomirányító Központ fejlesztése, az általa felügyelt terület kibővítése adaptív forgalomirányítás megvalósításával, valamint egyéb intelligens közlekedési rendszerfejlesztési projektek elmaradása a források elvesztését és a fejlesztések későbbi időszakra tolódását eredményezte.

A fővárosi **útfelújítási program** 2010-es megvalósítása egy 2007-ben készült ütemterven alapul, melynek felülvizsgálatára nem kerülhetett sor a városháza engedélykíratos eljárása miatt. (Új út megtervezéséhez, illetve az útfelújítási programba történő beillesztéséhez több hónapos eljárásra van szükség.) A program emiatt nem tükrözi a fenntartási tevékenységet végző üzemeltető (FKF Zrt.) aktuális útállapot felmérését és minősítését, további problémát jelent, hogy a Fővárosi Önkormányzat gyakorlata alapján az egy-két rétegű szőnyegezések útfelújításnak és nem tervszerű fenntartási munkának minősülnek.

Elmondható, hogy a fővárosi útfelújítási program 2007 óta érdemi minőségi ellenőrzési kontroll nélkül zajlott, ezen segíthet az idei kivitelezői kiírásban újításként beépített szakfelügyeleti rendszer, amit az FKF Zrt. Közútfenntartási Ágazata fog működtetni.

Az FKF Zrt. Közútfenntartási Ágazata egy alapvetően hulladékkezeléssel és hasznosítással foglalkozó cég részeként teljesen háttérbe szorítva, mostohagyermekként működött mindezülig. A közútfenntartás az FKF Zrt. évi 5-6 milliárdos fejlesztéseiből nem részesült, az érdekérvényesítő képessége, szakmai fórumokon történő jelenléte a nullához közelített, a feladat ellátásához szükséges eszközök leépítésre kerültek az előző városvezetés regnálása alatt. Az aszfaltkeverő telep előző városvezetés idején született döntés alapján történt bezárása miatt a Főváros a felújításokhoz szükséges aszfaltot drágábban és a piaci bizonytalanságoknak kitéve volt kénytelen beszerezni. Emiatt például 2010. decemberében és 2011. januárjában a város nem jutott hengerelt aszfalthoz, így csak a jóval drágább öntött aszfaltot tudta beszerezni a piacról. A Főváros ebből adódó vesztesége mintegy 2-300 millió forintba tehető.

Az FKF Zrt-n belüli elszámolások, központi igazgatási költségek megjelenése miatt egyfelől követhetetlen volt a tényleges útfenntartási költségek kimutathatósága, másfelől a kimutatott költségek a piaci viszonyoknak nem feleltek meg, felülárazottak voltak. A 2011 év eleji egységáralapú belső elszámolás ezen az állapoton változtatott.

A Közútfenntartási Ágazaton belüli minőség ellenőrzésnek, és hatékony és gyors fenntartási munkavégzésnek gátat szab az a korábban kialakult szervezeti forma, mely szerint a feladat elrendelésért felelős műszaki lebonyolítói mérnöki oldal, és a kivitelezői, végrehajtói oldal mellérendeltségi és nem alá-fölérendeltségi viszonyban áll egymással.

A fenti közútfenntartási ágazat működési problémák megoldásában nagy előrelépés lehet az ágazat FKF Zrt-ből történő kiválása, majd a BKK-ba történő integrálása.

EGYES UNIÓS TÁRSFINANSZÍROZÁSÚ INFRASTRUKTURÁLIS BERUHÁZÁSOK

Az egyes uniós társfinanszírozású infrastrukturális beruházásokkal kapcsolatos problémák két fő csoportra oszthatóak: az egyik csoportba azok a beruházások tartoznak, ahol a közbeszerzési eljárások hibái miatt az eredeti megvalósítási határidők nem tarthatóak, ezért a Támogatási Szerződések módosítására és méltányossági kérelem benyújtására van szükség, melyek elutasítása a megítélt támogatási összeg elvesztésével jár együtt. A másik csoportban a tervezési és műszaki tartalmi szempontból nem megfelelően előkészített projektek veszélyeztetik a megvalósítás határidőben történő befejezését és a támogatások lehívását. Összességében **a nem megfelelően előkészített és lebonyolított projektek következtében több mint 16 milliárd forint uniós forrás kifizetése forog veszélyben**, a pótmunka és kötbérigények mértéke pontosan nem becsülhető meg, de ezek összege is több százmillió forintot tesz ki.

■ A TÁMOGATÁSI SZERZŐDÉSSEL RENDELKEZŐ PROJEKTEK MEGVALÓSÍTÁSÁVAL KAPCSOLATBAN FELMERÜLT PROBLÉMÁK ÁLTALÁNOS JELLEMZŐI

Több esetben a projektek megvalósítási szakaszában vált világossá, hogy a véglegesnek vélt engedélyezési és/vagy kiviteli tervek felülvizsgálatot, illetve átdolgozást igényeltek. Súlyos szakmai hibaként nem, vagy csak részben kerültek feldolgozásra az építési engedély kiadásakor tett szakhatósági elvárások, amelynek következtében sok szakhatósági engedély feltételes engedélyezési státuszban maradt, egyes esetekben meghiúsítva ezzel a munkaterület Vállalkozó részére történő átadását, jelentős idővesztést okozva. Egyes projektek kivitelezésének megkezdésekor csak részben vagy egyáltalán nem álltak rendelkezésre a vezetői engedélyk. Előfordult, hogy a pályázati dokumentációban a valóságtól eltérő tervekre érkezettek csak be az ajánlatok. Ezért a projekteket csak többletköltséggel lehetett befejezni.

A Margit híd rekonstrukciójánál az elhúzódtott hatósági engedélyezési eljárás eredményeképpen összetolódott az egymásra épülő projekttevékenységek. Emiatt a közbeszerzési eljárásban a tervezett kiviteli tervek helyett kiviteli szintű tenderterv alapján kerülhetett csak sor ajánlattételre. Ez jelentősen hozzájárult a projekt elhúzódasához.

Több helyütt tetten érhető a tervezés és előkészítés során a megrendelő nem kellően konkrét követelmény-meghatározása. A végeredmény egy hiányos tenderterv, majd ezt követően egy hiányos kiviteli terv. A legfőbb hiányosságok a gázvezeték-, az elektromos vezetékek-, a vízvezetékek-, a csatornák és a hírközlési szakterület terveiben valamint a szakhatósági engedélyekben találhatóak.

Több esetben a projekt terület-biztosítása során a támogatási szerződések megkötésének időpontjáig (véltéleg a támogatási szerződések mindenáron történő megkötésének erőltetése miatt) nem zárták le az ingatlanok tulajdonjogának megszerzését, ezért még a megvalósítási szakaszban is vannak olyan ingatlanok, amelyek nem állnak a beruházó rendelkezésére. Így a megvalósításra rendelkezésre álló időből több hónap csak a tulajdonviszonyok rendezésével telik, a projekt időbeli csúszását eredményezve.

Visszatérő probléma, hogy a Városházán a korábbi időszakban a nagy projektekhez nem mindig készült költségvetés, csak költségbeclések.

Legtöbbször nem került sor a projektköltségek körültekintő meghatározására és árajánlatokkal történő megalapozására. A támogatási előleg határidőre történő felhasználása ezért általában nem történt meg, így rendre ennek a visszafizetésére került sor. A projekt-előkészítés szakmaitlanságából adódóan hiányosak az ún. szolgáltatás fogalomkörébe tartozó elemek, amelyek ezért többször ki is maradtak a tervezett költségekből (lebonyolító, független könyvvizsgáló, közbeszerzéssel kapcsolatos eljárási díjak).

A projekt tervezési szakaszában az elkészítők nem voltak tisztában a projekt „összköltsége” fogalommal, így több projekt alultervezett lett (pl. a közösségi közlekedés előnyben részesítése projektek teljes megvalósításához a tervezetten túl, további 125 millió forint többletköltségre volt szükség) jelentősen késleltetve a közbeszerzési eljárások megindítását,

akadályozva a határidőben történő megvalósítást, indokolatlan adminisztratív terhet róva a megvalósításban résztvevőkre.

Számos esetben előfordult, hogy teljesíthetetlen horizontális (esélyegyenlőségi és fenntartóhatósági) indikátorok/vállalások, illetve megalapozatlan és átgondolatlan tájékoztatási és nyilvánossági tevékenységek szerepeltek a benyújtott és elbírált projektek pályázati adatlapjain.

Az előkészítés során sok esetben nem került sor megfelelően szervezett lakossági fórumra, a lakosság tájékoztatása hiányos volt. A szükséges információk átadása egy eleve bizalmatlan, a mellőzöttség érzésével küzdő közegben történik.

Alapvető hiányosság és probléma a közös munkaterületen megvalósuló vagy hasonló célt szolgáló projektek/beruházások összhangjának teljes hiánya. Rendszeresen a kivitelezés folyamán derül fény arra, hogy a csatlakozó beruházások nincsenek összhangban a folyamatban lévő munkákkal, holott az ugyanazon időben megvalósuló projektek összehangolása alapvető kívánalom. Emiatt a kivitelezéssel párhuzamosan folytatandó egyeztetések időigénye hátráltatja a projekt előrehaladását.

Ugyancsak problémát okozott, hogy amennyiben a Pénzügyi és Közbeszerzési Bizottság határozatképtelen volt/nem ülésezett, nem lehetett határidőben közbeszerzési eljárásokat indítani a projektek kapcsán.

■ A BUDAPESTI MARGIT HÍD ÉS A KAPCSOLÓDÓ KÖZLEKEDÉSI RENDSZER FEJLESZTÉSE / KMOP-2.1.1/A-2008-0011 SZÁMÚ PROJEKT

Az életveszélyessé vált Margit híd rekonstrukciójánál a forrásbiztosítás olyan költségbecslések alapján történt, amelyek később jelentős mértékben alultervezettnek bizonyultak. A később megkezdett és az elhúzódott hatósági engedélyezési eljárás eredményeképpen összetolódtak az egymásra épülő projekttevékenységek. Ez jelentősen hozzájárult a projekt elhúzódsához. A késedelem miatt felmerült annak a kockázata, hogy a szoros ütemtervet nem sikerül tartani, ami az addig megítélt uniós támogatás visszavonásával is járhat. Amennyiben az Európai Bizottság a nagyprojekt támogatási kérelem elbírálása kapcsán visszavonja a már korábban megítélt támogatási összeget, a beruházás számára jelentős többletforrás biztosítása válik szükségessé.

A projektben korábban megítélt 6 milliárd forint támogatás lehívásának feltétele egy nagyon szoros ütemterv betartása, amelynek célja a projekt új Támogatási Szerződésének megkötése. Az ütemterv több mint 20 lépésből áll, így mind a Közreműködő Szervezet, mind a Főváros részéről a határidők szigorú betartását követeli meg. A projektben készülő közbeszerzési dokumentumokat, előterjesztéseket, támogatási és vállalkozási szerződésmódosításokat magas prioritással kell kezelni a fővárosi és hivatali döntési folyamatokban.

■ BUDAPEST XXI. KERÜLET CSEPELI GERINCÚT KIÉPÍTÉSE (I. ÜTEM) / KMOP-2.1.1/A-2008-0013

A projektben felmerülő kockázatok jelentős része abból fakad, hogy a **Támogatási Szerződés megkötésére úgy került sor, hogy a projekt által érintett ingatlanok tulajdonviszonyai (az út nyomvonalát érintően is) rendezetlenek.** Ennek kezelése – a feladat átvételét követően – a menedzsmentre hárult, ami jelentős idő- és munkaráfordítást igényel, és plusz feladatokkal terheli a projektben résztvevőket.

A projekt késedelme nagy mértékben veszélyezteti a megítélt uniós támogatás (3,7 milliárd forint) lehívhatóságát.

■ HALADÁSI FELTÉTELEK JAVÍTÁSA A BAROSS UTCÁBAN / KMOP-2.3.1/B-08-2009-0001

A kivitelezési munkákra vonatkozó közbeszerzési eljárásban 2011. március 21-én a Bírálóbizottság a beérkezett ajánlatokat és így az egész eljárást eredménytelennek minősítette, ezért **a közbeszerzési eljárás ismételt lefolytatása szükséges. Az eljárás megisméltése azonban már nem teszi lehetővé a projekt hatályos Támogatási Szerződésben szereplő határidőben történő megvalósítását**, ezért annak módosítását szükséges kezdeményezni. Ehhez mellékelni kell egy méltányossági kérelmet annak érdekében, hogy a részletes indokok kifejtését követően a Támogató hozzájáruljon a projekt vonatkozó tervezési felhívás és útmutatóban lévő határidőt követő befejezéséhez. Elemző vizsgálat kezdődött továbbá annak érdekében, hogy jelenleg fenn állnak-e még a projekt vállalása során tett feltételek.

Döntést szükséges hozni arról, hogy végrehajtjuk a projektet vagy visszaadjuk, az indikátorok kvázi teljesítettsége miatt.

- a) Ha visszaadás mellett dönt a vezetés, akkor Támogatási Szerződést fel kell bontani.
- b) Ha a Főváros úgy dönt, hogy a projektet végrehajtja, ismételt Támogatási Szerződés módosítás új időpontokkal, mivel az utolsó kivitelezői eljárás eredménytelen lett. A Támogatási Szerződés módosításához méltányossági kérelmet szükséges benyújtani. **A méltányossági kérelem támogató általi elutasítása a támogatás (33 millió forint) lehívását veszélyezteti.**

■ BUSZSÁV HOSSZABBÍTÁS A MÉSZÁROS U. – GYŐZŐ U. ÚTVONALON / KMOP-2.3.1/B-08-2009-0004

A 2010. június 17-én kiírt kivitelezői közbeszerzés eredménytelenül zárult, tekintettel arra, hogy **a korábbi Pénzügyi és Közbeszerzési Bizottság eredménytelennek nyilvánította az eljárást, annak ellenére, hogy volt egy érvényes ajánlat.** Ennek kockázatára a döntést megelőzően levélben hívtuk fel a bizottság elnökének a figyelmét. Emiatt **ismét kezdeményezni kellett a közbeszerzési eljárást. Az eljárás megisméltése azonban már nem teszi lehetővé a projekt hatályos Támogatási Szerződésben szereplő határidőben történő megvalósítását**, ezért annak módosítását szükséges kezdeményezni. Ehhez mellékelni kell egy méltányossági kérelmet annak érdekében, hogy a részletes indokok kifejtését követően a Támogató hozzájáruljon a projekt vonatkozó tervezési felhívás és útmutatóban lévő határidőt követő befejezéséhez.

Ismélt kivitelezői közbeszerzési eljárás van folyamatban, mivel a korábbi eredménytelen lett. A szükséges idő biztosítása érdekében méltányossági kérelem benyújtása szükséges. **A méltányossági kérelem támogató általi elutasítása a támogatás (56 millió forint) lehívását veszélyezteti.**

■ BUDAPEST FŐVÁROS - NAGYKÖRÚTI ELŐNYBEN RÉSZESÍTÉS / KMOP-2.3.1/B-08-2009-0007

A kivitelezési munkákra vonatkozó közbeszerzési eljárásban 2011. március 21-én a Bírálóbizottság a beérkezett ajánlatokat és így az egész eljárást eredménytelennek minősítette, ezért **a közbeszerzési eljárás ismételt lefolytatása szükséges. Az eljárás megisméltése már nem teszi lehetővé a projekt hatályos Támogatási Szerződésben szereplő határidőben történő megvalósítását**, ezért annak módosítását szükséges kezdeményezni. Ehhez mellékelni kell egy méltányossági kérelmet annak érdekében, hogy a részletes indokok kifejtését követően a Támogató hozzájáruljon a projekt vonatkozó tervezési felhívás és útmutatóban lévő határidőt követő befejezéséhez. A méltányossági kérelem elkészült és megküldésre került a Közreműködő Szervezetnek 2011. április 15-én.

Az ismételt kivitelezői közbeszerzési eljárás folyamatban van, a szükséges idő biztosítása érdekében méltányossági kérelem benyújtása szükséges. **A méltányossági kérelem támogató általi elutasítása a támogatás (40 millió forint) lehívását veszélyezteti.**

■ HALADÁSI FELTÉTELEK JAVÍTÁSA A BUDAÖRSI ÉS HEGYALJA ÚTON / KMOP-2008-2.3.1/B-08-2009-0009

A kivitelezési munkákra vonatkozó első közbeszerzési eljárás eredménytelen lett, tekintettel arra, hogy nem érkezett egyetlen ajánlat sem. A megismételt közbeszerzési eljárásban 2011. március 21-én a **Bírálóbizottság a beérkezett ajánlatokat és így az egész eljárást eredménytelennek javasolta minősíteni.** Ennek megfelelően 2011. március 31-én megtörtént az eredményhirdetés. **Ajánlattevő előzetes vitarendezési kérelemmel élt.**

A közbeszerzési eljárással kapcsolatos elhúzó eljárás várhatóan nem teszi lehetővé a projekt hatályos Támogatási Szerződésben szereplő határidőben történő megvalósítását. Az ennek megfelelően véglegesített, aktualizált ütemezés birtokában vizsgálandó annak módosítása.

A közbeszerzéssel kapcsolatos elhúzó eljárás várhatóan nem teszi lehetővé a projekt hatályos Támogatási Szerződésben szereplő határidőben történő megvalósítását, mely a támogatás (38,9 millió forint) lehívását veszélyezteti.

■ A BUDAPESTI KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉS FEJLESZTÉSE - A PESTI ÚTON BUSZSÁV KIALAKÍTÁSA ÚTPÁLYA SZÉLESÍTÉSSEL / KMOP-2.3.1/B-08-2009-0006

A projekt a hatályos Támogatási Szerződésben foglalt ütemezésnek megfelelően nem valósítható meg. Emiatt a szerződés módosítását szükséges kezdeményezni. Folyamatban van a tájékoztató levél előkészítése támogató a fenti problémák tisztázására.

A projekt jelentős csúszást szenvedett a XVII. kerületi csatornaépítés elhúzódomása miatt. Ennek kezelésére méltányossági kérelem benyújtása szükséges. **A méltányossági kérelem támogató általi elutasítása a támogatás (175 millió forint) lehívását veszélyezteti.**

■ RÁKOSKERESZTÚRI AUTÓBUSZ FOLYOSÓ KIALAKÍTÁSA / KMOP-2.3.1/A-2008-0001

A tervezési fázisban elkövetett hibákból következően a terveket a projekt megvalósítási szakaszában kell pontosítani, mely a projekt határidőben történő lebonyolítását nagyban befolyásolja, és veszélyezteti a támogatás (840,7 millió forint) lehívását.

■ DÉL-BUDAPESTI RÉGIÓ VÍZRENDEZÉSE / KMOP-3.1.1/C-2009-0001

Három patak (Irhás árok, Hosszúréti patak, Gyáli patak) medrének rendezését egy Támogatási Szerződés kezeli, így bármelyik projektrész késedelme, vagy meghiúsulása a teljes, már elkészült műszaki tartalmak elszámolhatóságát is veszélyeztetheti. **A kivitelezés késedelmessége miatt fennáll a veszélye annak, hogy a Támogatási Szerződés hatályát veszti, ez 1,052 milliárd forint uniós forrás elvesztését jelentheti.**

A Fővárosi Közgyűlés 2010. december 15-i ülésén vizsgálóbizottságot hozott létre a projektfolyamatok, különösen a projekt előkészítésének kivizsgálására.

A kivitelezés várhatóan nem fejezhető be a Támogatási Szerződésben jelölt határidőig (2011. július 15.), ezért szerződésmódosítás szükséges. Legsürgetőbb feladat a tulajdonviszonyok rendezése az MNV Zrt-vel, a kerületekkel és a magántulajdonosokkal.

■ A VÁROSLIGET KAPUJA (VÁROSLIGETI MŰJÉGPÁLYA PÁLYA ÉS ÉPÜLETEGYÜTTES REKONSTRUKCIÓJA) / KMOP-3.1.1/E-2008-0004

Véglegesítésre került a projekt műszaki változásának pontos tartalma (plusz és elmaradó tételek összevetése, valamint az elfogadható pótmunkák), amelyet jelenleg a Közreműködő Szervezet vizsgál. Ha a Közreműködő Szervezet változtatás nélkül jóváhagyja a benyújtott tételleket, akkor időben kiírható a szükséges közbeszerzési eljárás, amely tervezhetővé teszi a projekt befejezését. Amennyiben a Közreműködő Szervezet kifogást emel, abban az esetben a projekt befejezése nagyobb mértékű késedelmet szenvedhet.

Támogatásvesztés abban az esetben lehetséges, ha a Közreműködő Szervezet a kidolgozott tételes költségvetésben több megtakarítást mutat ki mint a vállalkozó.

A szükséges pótmunkák és az elmaradó munkák költségeinek különbsége 110 millió forintra becsült.

A Főváros vitatja az azbeszt elszállításával kapcsolatos vállalkozói követelést.

■ BUDAPEST SZÍVE PROGRAM - HÍDFŐTEREK ÉS ÚJ PESTI KORZÓ KIÉPÍTÉSE, I. ÜTEM / KMOP-5.2.2/A-2008-0003

A projektben felmerülő kockázatok döntő többsége a projekt nem megfelelően leegyeztetett és előkészített állapotából fakad. A Támogatási Szerződés megkötésére úgy került sor, hogy a projekt műszaki tartalma belső ellentmondásokkal volt terhelt, emiatt nem volt pontosan meghatározható. A projekt műszaki tartalmát az engedélyezési tervek alapján ítélték támogatásra érdemesnek, ugyanakkor a Vállalkozási Szerződés műszaki tartalmának alapja tendertervek voltak, amelyeken a hatósági kikötések egy részre került átvezetésre. **Tekintettel arra, hogy a benyújtott és támogatott, valamint a Vállalkozási Szerződésben leszerződött és a kiviteli tervben szereplő műszaki tartalom különböző, a Támogatási-, illetve a Vállalkozási Szerződés módosítása válik szükségessé.**

A Vállalkozási Szerződés alapján a kiviteli terveket is a vállalkozó szállítja, azok jelentős késedelme (2010. július 19. helyett 2010. november 3.) hátráltatta a műszaki tartalmak összehasonlításának lezárását.

További problémát jelentett a Budapest Szíve Program I. és II. ütemére közösen kiadott jogerős építési engedélyek kikötései, valamint az építési engedélyek közös engedélyesei közötti egyeztetések elhúzódása.

A fentiek alapján összegezhető, hogy a **projekt műszaki tartalmi bizonytalansága olyan válsághelyzetet teremtett, amelynek kezelése – a feladat átvételét követően – a menedzsmentre hárult, ami jelentős idő- és munkaráfordítást igényel, és plusz feladatokkal terheli a projektben résztvevőket.**

A fent leírtakból kiolvasható műszaki tartalm módosítások átvezethetősége nagymértékben meghatározza a projekt pénzügyi lezárásának sikerességét. Amennyiben a Közreműködő Szervezet nem fogadja el a Főváros indokait, **veszélybe kerülhet a megítélt uniós támogatás (1,6 milliárd forint) lehívhatósága.**

BUDAPEST SZÍVE PROGRAM - REPREZENTATÍV KAPUTÉRSÉG KIÉPÍTÉSE, I. ÜTEM / KMOP-5.2.2/A-2008-0002

Az alábbiakban felsoroltak rendezetlen ügyek, megoldásuk halaszthatatlan feladat, elhúzódásuk érinti a véghatáridőt:

- a jogerős építési engedélyekben szereplő kikötések, ellentmondások és műszaki tartalmi módosulások (Városháza Fórum projekt elmaradása, Dohány utcai, Harmincad utcai, Astoria csomópont módosulása) okán engedélymódosítás van folyamatban, a szükséges szakhatósági hozzájárulások kiadása megtörtént, az építési engedély kiadása folyamatban van;
- FCSM illemhelyek: a Károly krt. Astoria csomópont közel lévő, korábban működő, az FCSM kezelésében álló illemhelyek vonatkozásában az életvédelmi szempontok figyelembevételére okán szükséges az illemhelyek teljes szerkezeti felújítása és a közúti forgalom útpályaszerkezetét érintően az illemhely földmőcseréje;
- ELMŰ közműfejlesztés rendezése: régóta vitatott kérdés a Főváros és a Kivitelező között, az ügy rendezése a villamos megindításának feltétele.

A projektben felmerülő kockázatok döntő többsége a projekt nem megfelelően leegyeztetett és előkészített állapotából fakad. A Támogatási Szerződés megkötésére úgy került sor, hogy a projekt műszaki tartalma belső ellentmondásokkal volt terhelt, emiatt nem volt pontosan meghatározható. A projekt műszaki tartalmát az engedélyezési tervek alapján ítélték támogatásra érdemesnek, ugyanakkor a Vállalkozási Szerződés műszaki tartalmának alapja tendertervek voltak, amelyeken a hatósági kikötések egy részre került átvezetésre. **Tekintettel arra, hogy a benyújtott és támogatott, valamint a Vállalkozási Szerződésben leszerződött és a kiviteli tervben szereplő műszaki tartalom különböző, a Támogatási-, illetve a Vállalkozási Szerződés módosítása válik szükségessé.**

A Vállalkozási Szerződés alapján a kiviteli terveket is a vállalkozó szállítja, azok jelentős késedelme (2010. július 19. helyett 2010. november 3.) hátráltatta a műszaki tartalmak összehasonlításának lezárását.

A fentiek alapján összegezhető, hogy **a projekt műszaki tartalmi bizonytalansága olyan válsághelyzetet teremtett, amelynek kezelése – a feladat átvételét követően – a menedzsmentre hárult, ami jelentős idő- és munkaráfordítást igényel, és plusz feladatokkal terheli a projektben résztvevőket.**

A fent leírtakból kiolvasható műszaki tartalmómódosítások átvezethetősége nagymértékben meghatározza a projekt pénzügyi lezárásának sikerességét. Amennyiben a Közreműködő Szervezet nem fogadja el a Főváros indokait, **veszélybe kerülhet a megítélt uniós támogatás (2,6 milliárd Ft) lehívhatósága.**

BUDAPESTI KERÉKPÁRFORGALMI HÁLÓZAT FEJLESZTÉSI PROJEKTJEINEK KOCKÁZATAI

- Budapesti kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése, XXI. Ady Endre út, KMOP-2.1.2-09-2009-0026
- Budapesti kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése, III. Bécsi út–Nagyszombat u. útvonal, KMOP-2.1.2-09-2009-0023
- Budapesti kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése, X. Fehér út – Albertirsai út, KMOP-2.1.2-09-2009-0018
- Budapesti kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése, XVII. Pesti út (501. utca – Ferihegyi út között), KMOP-2.1.2-09-2009-0028
- Budapesti kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése, XVII. Pesti út (Ferihegyi út – Hegyalatti u. között), KMOP-2.1.2-09-2009-0029
- Budapesti kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése, XXI. Szabadkikötő út, KMOP-2.1.2-09-2009-0027
- Budapesti kerékpárforgalmi hálózat fejlesztése, XI. Bogdánfy utca, KMOP-2.1.2-09-2009-0008

A projektek tervezett befejezése minden esetben több hónapos csúszásban van (közbeszerzések csúszása, hosszabbítása, visszavonása, majd újraindítása miatt). **A szerződések következménye általában késedelmi kötbér fizetése**, melynek mértéke a kötbér alapját képező támogatás 10%-nak 1/365-öd része). **Ha a projekt a fizikai megvalósulása a kedvezményezettnek felróható okból több mint 6 hónapot késik a Támogatási Szerződéshez képest – szabálytalansági eljárást vonhat maga után.**

EGÉSZSÉGÜGY ÉS SZOCIÁLIS IGAZGATÁS

EGÉSZSÉGÜGY

A Fővárosi Önkormányzat egészségügyi intézményei jelenleg 10 744 ágyon és évi 36 881 órában látnak el betegeket (2010-es adat).

A fekvőbeteg-szakellátás tekintetében több szakma tekintetében régiós, illetve országos szakellátási kötelezettséggel, a progresszivitás több szintjén. A Fővárosi Önkormányzat egészségügyi rendszere az országos ellátás egyik domináns szereplője, ahol az ágazatban jelentkező problémák – a méretből és komplexitásból fakadóan – halmozottan jelentkeznek.

Párhuzamosságok, a többlet- és hiánykapacitások együttes megléte, az operatív szakmák túlsúlya, a rehabilitációs és reszocializációs tevékenységek elégtelensége, és egyre jelentősebb szakemberhiány jellemzi az intézményhálózatot.

A fenti problémákon túl komoly eladósodottság, aggasztó gazdasági- és humán erőforrási krízis jellemzi a Fővárosi Önkormányzat egészségügyi intézményrendszerét, mely problémákra a korábbi városvezetésnek nem sikerült egységes, komplex választ adni.

A Fővárosi Önkormányzat, mint ágazati szereplő a fővárosi lakosság egészségügyi ellátásában három területen játszik fontos szerepet, melyből két területen jelentkeznek komolyabb probléma.

- Intézményi betegellátás
- Népegészségügyi feladatok
- Közegészségügyi feladatok

INTÉZMÉNYI BETEGELLÁTÁS

Az intézményi betegellátás feladatait a Fővárosi Önkormányzat a fenntartásában működő intézményi hálózat segítségével látja el. Feladatait a fekvőbeteg-ellátás dominanciája jellemzi, de hat kerület vonatkozásában területi járóbeteg-szakellátási feladatokat is ellát.

Mint ágazati szereplőnek legfontosabb feladata, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel a lehető leghatékonyabban lássa el feladatait, azaz oly módon, hogy az a lehető legnagyobb egészségnyereséget eredményezze az általa képviselt populáció számára.

■ ORSZÁGOS FELADATOK ÁTVÉTELE

2007. április 1-től kezdődően – a meghatározott új struktúrában – **a Fővárosi Intézményi hálózathoz csatoltak országos hatáskörű struktúrákat és a velük járó feladatokat. Ezek a feladatok** – pszichiátria, baleseti sebészet, fejlődés-neurológia és haematológia területei – az egyébként is már meglévő országos feladatokkal – toxikológia, PIC ellátás – **torz struktúrához vezettek.**

Az országos intézetektől átvett feladatok átadás-átvétele az Egészségügyi Minisztérium, az érintett tárca, valamint az Önkormányzat közötti megállapodások keretében történt.

A Fővárosi Önkormányzat gyakorlatilag minden az egészségügyi kormányzat által átadásra javasolt/kötelezett feladatot átvett, anélkül hogy a szükséges feltételek megteremtéséhez megkapta volna az anyagi erőforrásokat.

A Fővárosi Önkormányzat emelett szakmailag sem prognosztizálta megfelelően az átvett feladatok fenntarthatóságának nehézségeit.

■ DUÁLIS FINANSZÍROZÁS ELLENTMONDÁSAI

Amellett, hogy a fenti változások torzították az ellátó-struktúrát, nehezen magyarázható, hogy miért a **Fővárosi Önkormányzatot terheltek olyan fenntartási és fejlesztési költségek, melyek országos hatáskörű, vagy Budapest lakosságán túlmutató ellátási kötelezettséggel rendelkező intézményekre kellett fordítaniuk.**

■ INTÉZMÉNYI INTEGRÁCIÓ

A 2007. évi központi egészségügyi reform reakciójaként a Fővárosi Önkormányzat több intézménye összevonásáról döntött. Így jött létre az Egyesített Szent István és Szent László Kórház - Rendelőintézet, valamint a Szent János Kórház és Észak-budai Kórházai.

Bár az intézmények jogi és gazdasági értelemben egyesültek, az intézkedések csupán az intézmények működésének gazdasági „stabilitását” oldották meg, **szakmai integrációról csak igen korlátozottan beszélhetünk.**

■ INTÉZMÉNY-MEGSZÜNTETÉS

A struktúra átalakítás következtében a Schöpf-Mérei Ágost Kht-ban 2008. március 7-től megszűnt a fekvőbeteg-szakellátás. Szakellátási kapacitással más fővárosi önkormányzati intézményekbe kerültek.

■ A KRITIKUS SZAKTERÜLETEKEN JELENTKEZŐ PROBLÉMÁK

A struktúra-változás hatásaként átrendeződtek a kapacitások nem csak a Fővárosi Önkormányzat egészségügyi intézményeiben, hanem az egész országban. A Fővárosi Önkormányzat a kiemelt szakellátások áttekintésére, a struktúra átalakítást követően kialakult helyzet felmérésére, a tapasztalatok és a szükséges intézkedések kidolgozására és megalapozására 2008-tól több szakmai munkabizottságot szervezett meg.

A munkabizottságok több tagja tiszteletdíjért működött közre a munkában. A munkabizottságok tevékenységének gyakorlati hatása elenyésző volt.

■ A BUDAPEST EGÉSZSÉGÜGYI MODELL (BEM).

A Fővárosi Önkormányzat minimálisan 514 millió forintot fordított tanulmányokra és egy koncepció kidolgozására, ami a fővárosi fenntartású intézményi hálózat működését optimalizálta volna. A modell megvalósítása azonban **nem kapott közgyűlési támogatást.** A program hibája volt, hogy az integrációt gazdasági dominanciával valósította volna meg, amely rövidtávon javította volna a rendszer fenntarthatóságát, a szakmai integráció megoldása azonban nem szerepel benne.

■ AZ EGÉSZSÉGÜGYI INFORMÁCIÓS RENDSZER (EIR)

Az Egészségügyi Információs Rendszer (EIR) célja az volt, hogy a Budapest Főváros Önkormányzatának tulajdonában lévő egészségügyi intézményekre vonatkozó adatokat összegyűjtse, tárolja, és azok több szempontú elemzését lehetővé tegye, támogassa a döntés előkészítést.

A rendszer kifejlesztésére és működtetésére a Fővárosi Önkormányzat több, mint 300 millió forintot költött, a projekt azonban sosem működött megfelelően.

■ AZ INTÉZMÉNYEK ROMLÓ GAZDASÁGI HELYZETE

2006-tól kezdődő finanszírozási változások szinte fenntarthatatlanná tették az intézményi hálózatot, melynek eredményeképpen 4 intézmény került 2010-re csődbe, vagy csőd közeli helyzetbe. (Péterfy Sándor utcai Kórház és Baleseti Központ, Károlyi Sándor Kórház és Rendelőintézet, Heim Pál Gyermekkórház, Központi Stomatológiai Intézet)

A Fővárosi Önkormányzat egészségügyi intézményeinek december 31-i fordulónapi tartozásállománya 6,532 milliárd forint volt. A 2010 októbere óta tett konszolidációs lépések mellett is, az alapvetően rossz struktúrából fakadóan, az egészségügyi intézmények tartozásállománya 2011. májusban eléri a 9 milliárd forintot. A legsúlyosabb helyzetben lévő kórházak esetében a válságkezelés a Főváros költségvetésére is több száz millió forintos terhet ró.

Elmondható, hogy a tulajdonos Fővárosi Önkormányzat gyakorlatilag semmiféle gazdasági kontrollt nem gyakorolt intézményei felett. Egységes kontrollig, számlatükör stb. megteremtésével az intézményrendszer rossz gazdasági helyzete minden bizonnyal mérsékelhető lett volna.

NÉPEGÉSZSÉGÜGYI FELADATOK

■ A NÉPEGÉSZSÉGÜGYI PROGRAM HIÁNYA

A fővárosnak gyakorlatilag 2002 óta nincs elfogadott népegészségügyi programja. A BEM modell kapcsán kidolgozásra került és elfogadott program szakmai szempontból nem értelmezhető.

■ KONCEPCIONÁTLAN DROG-PÁLYÁZATOK

2006-tól éves szinten 26 és 94 millió forint között költött a városvezetés drog-megelőző programokra, melyekhez koncepciót nem rendelt.

■ AZ INTÉZMÉNYEK PREVENCIÓS TEVÉKENYÉGEINEK ÖSSZEHANGOLATLAN TÁMOGATÁSA

2009-2010. tárgyévekre vonatkozóan a Fővárosi Önkormányzat több egészségügyi intézménye gyakorlatilag megalapozott koncepció nélkül jelentős támogatási összegeket kapott „prevenciós” feladatok megvalósítására. Elmondható, hogy a Fővárosi Önkormányzat nem Prevenciós Program, hanem az intézmények összehangolatlan, sokszor megalapozatlan programjait támogatta, melyek valódi hatékonysága és hatásossága erősen megkérdőjelezhető.

Összegzésképpen elmondható, hogy az előző 4 évben az egészségügyi ágazat komoly változásokon ment végbe, a 2006. évben megindult kormányzati intézkedések következtében. **Jelenleg a Fővárosi Önkormányzat nehezen áttekinthető egészségügyi intézményhálózatát komoly eladósodottság, aggasztó gazdasági- és humán erőforrás krízis, hosszabbodó várólisták, többségében elavult kubarúra jellemzi, mely problémákra a korábbi városvezetésnek nem sikerült egységes, komplex választ adni.**

SZOCIÁLIS IGAZGATÁS

A főváros területén jelentősek a kerületek közötti ellátási különbségek, a lakosság szociális helyzetét az ellátások és szolgáltatások kiépülését, biztosításainak paramétereit és feltételrendszerüket tekintve egyes városrészekben kifejezetten rosszak a szociális mutatók, további teherként, hogy a kétszintű rendszer, a szociális alap- és szakellátás munkaformái és szolgáltatásai nem harmonizálnak, sok esetben inkább kioltják, mint erősítik tevékenységeiket a lakosság ellátása során.

A kötelező ellátási formák közül jelenleg a Fővárosban hiányzik ápolást, gondozást nyújtó intézmények közül a szenvedélybetegek-, a hajléktalanok otthona, valamint a rehabilitációs intézményeknél – pszichiátriai-, szenvedélybetegek-, a fogyatékosok-, a hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye. Ennek megoldására az előző városvezetés nem tett megfelelő intézkedéseket

A Hálózat a Budapesti Díjfizetőkért és Díjhátralékosokért Alapítvány tevékenységével kapcsolatban az Állami Számvevőszék vizsgálatot folytatott. Az Alapítványon keresztül folyósított, évi több milliárd forint összeget kitevő **Fővárosi Lakásrezsi Támogatással** kapcsolatosan az ÁSZ megállapította, hogy „a szükséges források megteremtését célzó városvezetői döntésmechanizmus, a hiányos számviteli nyilvántartások és (részben) duplikált támogatásnyújtása miatt **nem kellő hatékonysággal használta fel az adós családok megsegítésére biztosított pénzügyi eszközeit**”.

■ INTÉZMÉNYI REKONSTRUKCIÓK ELMARADÁSA MIATTI HIÁNYOSSÁGOK

Budapest Főváros által fenntartott szociális intézmények működési (épített- és tárgyi környezeti) feltételeinek biztosítása/korrektúra-, a szakmai követelmények (a szociális gondoskodás, az egészségügyi ápolás, az intézményi működtetés és gazdálkodás, az épített környezet fenntartásának és változtatásainak megváltozott feltételei, stb.) tartalmi módosulása, az ellátást igénybevevők és az ellátást igénylők elismert szükségleteinek és elvárásainak változásai, a meglévő intézményi (lakó)épületek felgyorsult amortizációja, valamint az épületingatlanok felújításával/karbantartásával kapcsolatos jogszabályi környezet és költségterhek növekedése miatt szükségessé vált ún. ágazati Rekonstrukciós Program kidolgozása és rendszeres felülvizsgálata.

Budapest Főváros Önkormányzata fenntartásában működő szakosított szociális intézmények Rekonstrukciós Programjának 1994. évi elfogadását követően, az abban meghatározott feladatok végrehajtásának helyzetét a Fővárosi Közgyűlés 1996, 1997 és 2000 években áttekintette és korigálta, majd 2003. évi költségvetése elfogadásakor döntött a Rekonstrukciós Programban szereplő, további 15 beruházási feladat elhagyásáról, illetve törléséről. **A Rekonstrukciós Program keretében a Fővárosi Közgyűlés az ágazati szociális intézmények ellátási és műszaki szempontból szükséges és indokolt rekonstrukcióira Közép-Kelet Európa legnagyobb léptékű szociális beruházás megvalósítását határozta el, közel 30 milliárd forint összegben, amelyből 2003. évi költségvetési döntése keretében törölt 23 milliárd forintot.**

A 2003. évi döntés miatt, az intézmények jelentős részében beruházások és felújítások fedezet hiányában minimális szintűek, a karbantartási költségek a maradékelv alapján kerültek megtervezésre. Miközben az egyik oldalon a Fővárosi Önkormányzat az ország legnagyobb intézményrendszerét tartja fenn a szociális ellátás területén és száznál több lakóépületben látja el gondozási feladatait, ugyanakkor az elmúlt húsz esztendőben a szociális ágazatban 15 nagy összegű fejlesztési program került megvalósításra közel 12 milliárd forint értékben – jelenleg 3 fejlesztési program van folyamatban 4,176 milliárd forint összegben.

Az előbb leírtak szerint a városvezetésnek nem volt megfelelő szakmai elgondolása (koncepciója) a szociális ágazat fejlesztési programjai tervezése és kivitelezése, valamint az ellátási szükségletek változásainak összefüggésében. Az ágazati Rekonstrukciós Program hasznos volt tervezése időszakában és 2003-ig, de a Program forrásainak teljes kivonását követően sem került átgondolásra az az alapvető céltételezési városvezetői irányelv, hogy a források számossága miatt kerüljön korlátozásra koncepcióban a felújítandó intézmények lehetséges és rangsorolt köre (pl. nem az összes-, hanem csak a budapestiek felújításának elsődlegessége). Ilyen bizonytalan helyzetben több mint 5 évig nem került felülvizsgálatra a Rekonstrukciós Program, nem kerültek átvezetésre az ellátási körülmények, műszaki állapotváltozások és a finanszírozási lehetőségek megváltozott kockázatai – amelyek korlátozták az ellátás minőségi kritériumait.

■ INTÉZMÉNYFENNTARTÓI CÉLTÉVESZTÉS

Az intézmények az állandósult forráskivonás miatt, működőképességük határára értek, melynek hatására az ellátási színvonal folyamatosan romlik, a dolgozók alulfizettek, túlterheltek és magas a fluktuáció.

Sajnálatos, hogy ilyen finanszírozási körülmények között a Fővárosi Önkormányzat nem fordított kellő figyelmet

- civil- és egyházi fenntartókkal a gondoskodás különféle formáit- és strukturális együttműködést érintő lehetőségek bővítésére;
- az otthon-közeli szolgáltatásokat erősítő és tartós bentlakásos férőhelyeket kímélő és a települési/kerületi önkormányzatokkal megvalósítható szakmai együttműködés lehetőségeinek szélesítésére, különösen az alap- és szakellátó intézmények vonatkozásában;
- magas szolgáltatási önköltségű, határozott idejű működési engedéllyel rendelkező, kis-létszámú és régóta (jelentős összegű) felújításra szoruló (értékes ingatlanon és nem erre a célra épített) lakóépülettel rendelkező intézmények kiváltására;
- a lakossági szolgáltatások körét érintő (célirányosabb és költséghatékonyabb) feladatellátás átadására társadalmi-, civil szervezeteknek, egyházi fenntartóknak;
- korrekciós és/vagy prevenciós célú komplex támogatási rendszerek budapesti szakemberek együttműködésével történő kidolgozására, valamint
- az intézményi formák és szolgáltatások hatékonyabb szakmai- és pénzügyi együttműködését biztosító ellátási és strukturális integrációk körének szélesítésére;
- a szociálisan rászorulóknak és családjuk életét könnyítő programok megszervezése elmaradt;
- nem történt meg az egészségügyi, szociális, foglalkoztatáspolitikai ágazati elképzeléseinek összehangolása;
- rendkívül hiányos és elégtelen az autizmussal élő fogyatékos személyek ellátásának megszervezése.

OKTATÁS, KULTÚRA, SPORT, TURISZTIKA

Az Oktatási és Kulturális Főpolgármester-helyettesi területen a felügyelt intézmények működtetésének, a közszolgáltatások teljesítésének vizsgálata után az alábbi megállapítások tehetők: a kulturális területen két nonprofit kft. működése során olyan visszaélések történtek, melyek – a belső ellenőrzési jelentéseket követő – büntetőjogi vizsgálata jelenleg folyamatban van. A sport területen megtörtént a jelenleg hatályos szerződések átvizsgálása, amely alapján kijelenthető, hogy a Főváros számára problémás szerződéseket kötöttek, amelyek több alkalommal tulajdonosi hozzájárulás nélkül történtek. A Budapesti Turisztikai Szolgáltató Nonprofit Kft. működésének teljes átvilágítása megtörtént, amelynek eredménye szintén részletes bemutatásra kerül. Az oktatási területen az átvilágítás az ÁSZ jelenlegi vizsgálatával folyamatban van. A szakmailag felügyelt Budapest Film Zrt., valamint a Budapesti Vidámpark Zrt. adatszolgáltatása alapján megállapítható, hogy ezen fővárosi cégeknél a felelőtlen tulajdonosi magatartás következtében jelentős veszteség keletkezett. Mindkét részvénytársaság vezetése átalakult, a költségek csökkentése, a veszteségek felszámolása érdekében racionalizáló döntések nyomán folyamatban van a konszolidáció.

KULTURÁLIS TERÜLET

Az előző városvezetés döntéseiből fakadóan két komoly horderejű, a jövőt tekintve anyagi, személyi kihatással járó ügy van folyamatban.

■ JÓZSEF ATTILA SZÍNHÁZ NONPROFIT KFT.

A József Attila Színház előző vezetése kb. **270 millió** forintos hiánnyal adta át a színházat az új vezetőknek. A színháznál a Költségvetési Revizori Ügyosztály vizsgálatot folytatott, mely visszaigazolta a hiány mértékét, és további szabálytalanságokat tárt fel. **A hiánnyal kapcsolatosan a Főváros feljelentést tett.**

A színház az új ügyvezető lemondását követően megbízott ügyvezetőt jelölt ki, és egyben elindította a színház igazgatói pályázatát a jogszabályoknak megfelelően, mely 2011. május 18-án megjelent. A pályázat tartalmazza a jövőbeni költségvetési kondíciókat, és feladatként jelöli meg az adósságállomány kezelését, mely 120 millió forint.

Várható, hogy ezekkel a feltételekkel nem lesz eredményes a pályázat, és a Főváros rákényszerül a 120 millió forint körüli adósság rendezésére.

A revízió felveti az ügyvezető és az érintett vezetőtársak felelőssége mellett a tulajdonos Fővárosi Önkormányzat volt vezetése felelősségének lehetőségét is, valamint a könyvvizsgáló és a felügyelő bizottság esetében a polgári jogi felelősséget. A Főváros vezetése tudhatott arról, hogy a színház rendszeresen túllépi a gazdálkodási kereteket, ám sem annak rendezésére, sem az ügyvezetés tevékenységének korlátozására, ellenőrzésére nem tette meg az elvárható intézkedéseket.

■ BUDAPESTI FESZTIVÁLKÖZPONT NONPROFIT KFT.

A Fesztiválközpont gazdasági vezetője 2010 nyarán önfeljelentéssel élt. A Főváros – hasonlóan a József Attila Színházhoz – elrendelte a revíziót, melynek jelentése elkészült. A jelentés alapján a gazdasági vezető által elkövetett bűncselekményen túl olyan belső szabálytalanságok, indokolatlan és szabálytalan kifizetések, szerződéskötések és elszámolások történtek, melyek túlmutatnak a gazdasági vezető felelősségi körén.

A vizsgálat célirányos és nem teljes körű volta miatt nem lehet megállapítani, hogy a jelentésben megfogalmazott összegek mely időszakot érintik, de azok összesítése alapján az indokolatlan kifizetések összege, **az okozott kár elérheti a 300 millió forintot is.**

A Főváros vezetése a vizsgálat eredményének ismeretében meg fogja tenni a szükséges jogi lépéseket

Hasonlóan a József Attila Színházhoz itt is megjelenik az ellenőrzési jelentésben a felügyelő bizottság és a könyvvizsgáló polgári jogi úton számon kérhető felelőssége.

A tulajdonosi felelősség abban nyilvánul meg, hogy a kulturális gazdasági társaságok gyakorlatilag nem képezték az intézményi ellenőrzési kör és rendszer részét.

TURISZTIKAI TERÜLET

A turisztikai marketing és információs feladatokat ellátó szervezet, a **BTH Budapesti Turisztikai Szolgáltató Nonprofit Kft. (BTSZK)** 2005 - 2010. közötti működése és gazdasági tevékenysége a 2010. október 28-ai vezetőváltást követően került átvilágításra.

■ INDOKOLATLANUL IGÉNYBE VETT SZOLGÁLTATÁSOK KÖLTSÉGEI

- A 2005-2010 időszakban **éves szinten 115 millió forintra** becsülhetők az indokolatlanul igénybe vett szolgáltatások költségei.
- Gyakorlat volt a **tevékenységek indokolatlan kiszervezése** (weblap üzemeltetés, hirdetésszervezés stb.) Az új cégvezetés ezeket a feladatokat a társaság munkavállalói segítségével oldja meg, a kiszervezést sem idő, sem kompetenciahiány nem teszi szükségessé.
- **Évi 25 millió forintra** tehető az olyan szerződések értéke, amelyek szükségessége megkérdőjelezhető, tárgya vagy tartalma kérdéses, feltűnően aránytalan összegben kötöttek meg, vagy a teljesítéseket megfelelően alátámasztó dokumentumok nem állnak rendelkezésre. **Egy esetben rendőrségi nyomozás zajlik, a többi szerződés büntetőjogi vizsgálata jelenleg is folyamatban van.**

■ KÉRDÉSES SZÜKSÉGESSÉGŰ SZEMÉLYI JELLEGŰ KIFIZETÉSEK

- Évente 20 millió forintnyi összeget lehetett volna megtakarítani a cég feladataihoz képest indokolatlanul magas létszám csökkentésével, a cafeteria és a külföldi kiküldetési napidíjak visszafogásával.
- **Jelenleg is rendőrségi nyomozás zajlik a társaság kiküldetési gyakorlata miatt.** (A cég gazdasági vezetője például minden évben, ismert és kedvelt nyaralóhelyeken, Cipruson, Madeirán vett részt sok százezer forintos költségű „gazdasági továbbképzésen”.)

A kiküldetési gyakorlatot megszigorították, csak a BTSZK számára mérhető eredményességgel rendelkező külföldi utazásokat finanszíroz a cég munkatársai számára, évente korlátozott számban és költségkerettel, a Magyar Turizmus Zrt-vel összehangoltan, szigorú kiküldetési bizonylatok és elszámolási gyakorlat alapján.

■ A TERÉZVÁROSI INGATLAN-PANAMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ VAGYONVESZTÉS

A VI. kerületi önkormányzati vagyonból jogszerűtlenül kikerült Andrassy út 47. szám alatti ingatlanban **1996-os értéken 37,5 millió forint értékű bérleti joga** volt a Fővárosnak, (áttelesen a BTSZK-nak), amelynek ellenértéke az ingatlan értékesítése során nem került kompenzálásra. Jelenleg is folyik annak vizsgálata, hogy milyen mértékű vagyonszűrés történt, illetve, hogy a Főváros és a BTH korábbi képviselői gondosan kezelték-e a rájuk bízott vagyont.

SPORT TERÜLET

A területhez tartozó két sportintézmény szerződéseinek áttekintése alapján az alábbi összefoglalás tehető:

■ IHAROS SÁNDOR MARGITSZIGETI ATLÉTIKAI CENTRUM (ISMAC)

- **Kikötő-üzemeltetés jogtalan átengedése:** Az ISMAC egy kikötőket üzemeltető zrt-vel 2010. május 31. napán szerződést kötött, amely érinti a Margitszigeten található kikötő és az azzal kapcsolatos partszakasz jogi helyzetét. A szerződés lényege, hogy az ISMAC visszavonhatatlanul lemond a hajóállomás használati /üzemeltetési/ jogáról a zrt. javára. Megállapítható, hogy az ISMAC a Fővárosi Közgyűlés és az illetékes bizottság határozatát figyelmen kívül hagyva járt el az ügyben. A fenti ügyben a belső ellenőrzés vizsgálatának kezdeményezése megtörtént.
- **Jogsértő szerződési gyakorlat:** az ISMAC által megkötött szerződések meghosszabbításához több esetben hiányzott a tulajdonosi hozzájárulás, az üzemeltetés, fenntartás, működtetés körébe tartozó szerződések egy részét úgy kötötték meg, hogy nem kértek rá az irányító szervtől engedélyt, edzői feladatokra pedig az ISMAC közalkalmazottaival, vagy a tulajdonukban lévő cégekkel kötöttek megbízási szerződéseket. A belső ellenőrzés ezekben az ügyekben is folyamatban van.

Főpolgármester-helyettesi utasítás alapján az üzemeltetés, fenntartás, működtetés körébe tartozó szerződések közgyűlési jóváhagyásáig havonta kerülhetnek megkötésre. További jogi lépésekre a belső ellenőrzés megállapításai alapján kerülhet sor.

■ VÁROSLIGETI MŰJÉGPÁLYA

Az intézmény által megkötött szerződések vonatkozásában az alábbi problémák merültek fel:

- Az ISMAC-éhoz hasonló **jogsértő szerződési gyakorlat** itt is tetten érhető (szerződések meghosszabbításához hiányzó tulajdonosi hozzájárulás, irányító szerv engedélye nélküli szerződéskötés stb.)

- Egy mentőszolgálati kft-vel kötött szerződés többek között azt is tartalmazza, hogy a megbízott a szükséges feladat ellátása mellett igény esetén **térítésmentesen vállalja a Városligeti Műjégpálya vezetőségének teljes körű foglalkozás-egészségügyi ellátásának megszervezését, ill. orvosilag indokolt esetben külföldről (EU országok) történő hazaszállításának megszervezését és lebonyolítását, amely több mint aggályos.**

A Városligeti Műjégpályát érintő szerződések hatálya időközben lejárt, jelenleg főpolgármester-helyettesi utasítás alapján az üzemeltetés, fenntartás, működtetés körébe tartozó szerződések közgyűlési jóváhagyásáig havonta kerülhetnek megkötésre.

OKTATÁSI TERÜLET

Az oktatási, gyermek- és ifjúságvédelmi ágazatot érintően az előző városvezetés döntéseiből fakadóan az alábbi problémák merültek fel:

■ A 2006-2010. KÖZÖTTI IDŐSZAKRA VONATKOZÓ, AZ OKTATÁSI ÜGYOSZTÁLY KORÁBBI VEZETŐJE ÁLTAL KÖTÖTT MEGBÍZÁSI SZERZŐDÉSEK

Az oktatási ágazatot érintően a fenti időszakra vonatkozóan az Oktatási Ügyosztály korábbi vezetője által megkötött megbízási szerződések kapcsán **feltűnően sok a nem törvényi kötelezettség miatt kötött szerződés. A szakértők díjazása egyazon feladat elvégzésére igen rövid határidőn belül többször is megtörténhetett.** Jelentősen magas összeg került kifizetésre a Budapest története című kiadvány oktatási ágazatot érintő fejezetének szakértésére. **Továbbá a Térségi Integrált Szakképző Központok (TISZK) szerveződésének időszakában bizonyos intézményeknél igen jelentős összegeket fizettek ki szakvélemények készítésére,** többek között az Építőipari és Díszítőművészeti Iskola esetében. Ezen kifizetések teljes feltárása, jogosultságának megállapítása szakértők bevonásával a jövőben további vizsgálatok tárgyát képezi.

■ A FŐVÁROSI KOLLÉGIUMI INTÉZMÉNYHÁLÓZAT

A fővárosi kollégiumi intézményhálózatban a rendkívül eltérő épületméret, infrastrukturális minőség és személyi (képesítési), tárgyi feltételrendszer miatt jelentős lakhatási komfort- és szakmai színvonal különbségek alakultak ki az évtizedek során. Miközben család-, gyermek- és ifjúságvédelmi okokból a budapesti középiskolákban tanulók közül egyre több diák vesz igénybe kollégiumi ellátást, a demográfiai realitások miatt szükségessé vált a férőhely kapacitás felülvizsgálata. A budapesti középfokú kollégiumi hálózat közép- és hosszú távú racionalizálása vált szükségessé, azonban az évente több tízmilliárdos összeget felemésztő intézményrendszer ésszerűsítésére az előző városvezetés nem rendelkezett semmilyen koncepcióval.

■ A RAOUL WALLENBERG HUMÁN SZAKKÉPZŐ ISKOLA ÉS GIMNÁZIUM FELÚJÍTÁSA

A Raoul Wallenberg Humán Szakképző Iskola és Gimnázium 2004-ben történt teljes felújítást a Fővárosi Önkormányzat 1,5 milliárd forinttal finanszírozta. Használati jogcímen a Fővárosi Vagyonátadó Bizottság az intézmény által használt területre az ingyenes használati jogot 2010-ben megújította, mely határozatában az is szerepelt, hogy a Fővárosi önkormányzat jelentős összegű beruházást hajtott végre a fenti ingatlanban annak ellenére hogy az ingatlan szerepel az állami tulajdonból ki nem adható műemlékek listáján.

Fentiek ismeretében kérdésessé válik, hogy **az előző városvezetés részéről az 1,5 milliárd forintos beruházás,** amely 10874 m² nettó szintterületre vonatkozott (körül-

épített udvaros, pince + magasföldszint + 2 emeletes épület) **indokolt volt-e annak tudatában, hogy az említett jogszabály ismeretében, mely szerint a műemlék épület állami tulajdonból nem adható ki.**

■ SZAKKÉPZÉSI RENDSZER

A fővárosi TISZK-ek 2007. évi megszervezésének megalapozottsága, szakszerűsége, területi elosztása, szakmacsoportos összeállítása — az ezt követő tanulólétszámok adatait ismerve — **erősen megkérdőjelezhető.** A szakmai szervezetek már a megalakítás pillanatában néhány TISZK létrehozásakor jelezték a szakszerűtlenséget, érezték az erőltetettséget, a mindenáron történő megalakítás kényszerét. Az előző városvezetés a területért felelős főpolgármester-helyettessel és az Oktatási Ügyosztály vezetőjével az élen, elképzelését ráerőltette a szakoktatásra. Ezt a megállapítást, valamint azt, hogy a szerkezetátalakítás nem tartja a szakképzésben a tanulókat, az alábbi számadatok igazolják. Míg a **szakmacsoportos alapozásban résztvevő tanulók számát a TISZK-ek megalakítása jelentősen nem befolyásolja,** addig az adott intézményre vonatkozóan **az érettségi utáni szakképzésben résztvevő tanulók száma esetenként megdöbbentően lecsökken.** (Példaként említendő a Humán TISZK, a Modell TISZK, az ÉPTISZK):

- Egészségügyi szakképzés: 2006-hoz képest a tanulólétszám 2010-re **67%-os csökkenést** mutat;
- Szociális szolgáltatások szakképzése: 2006-hoz képest a tanulólétszám 2010-re **66%-os csökkenést** mutat;
- Oktatás szakképzés: 2006-hoz képest a tanulólétszám 2010-re **46%-os csökkenést** mutat;
- Könnyűipari szakképzés: 2006-hoz képest a tanulólétszám 2010-re **44%-os csökkenést** mutat;
- Gépészeti szakképzés: 2006-hoz képest a tanulólétszám 2010-re **60%-os csökkenést** mutat;

Az előbb említett jelentős tanulólétszám-csökkenések következménye lehet, hogy **szakképesítés nélküli fiatalok kerülnek ki az intézményekből,** ami generálhatja a munkanélküliek számát. Ezért igen jelentős lépés az új városvezetés és az Oktatási, Gyermek- és Ifjúságvédelmi Főosztály tervezete, miszerint a Gazdasági Szervezetek megalakítása után következik, az előzetes hatékonysági vizsgálatot követően a TISZK-ek szakmai átalakítása.

BUDAPEST FILM ZRT.

Az új igazgatóság 2010. november elején gazdasági átvilágítást rendelt el. Az átvilágítással párhuzamosan, annak első részeredményei ismeretében már 2010. november végén látható volt, hogy a vállalat korábbi kommunikált pozitív gazdasági eredményessége, az üzleti tervnek megfelelően nem tartható. A vállalati revízió során külön kérdések merültek fel a cég leányvállalata, a Budapest Film Kft. többségi tulajdonrésze (51%) értékesítése kapcsán. Ennek megfelelően ezzel a tranzakcióval kapcsolatban az igazgatóság külön revíziót rendelt el, amely kimutatta, hogy a **Budapest Film Kft. többségi tulajdonrészének értékesítése számos problémát vetett fel:**

- A Budapest Film Zrt. az értékesítést megelőzően nem készítettett értékebecslést sem a kft. üzletrésze, sem a kft. filmvagyona vonatkozásában, így a tranzakció értékének megalapozottsága kérdéses.

- A Budapest Film Kft. egyidejűleg magasabb árfolyamon vásárolta fel a magántulajdonosoktól és a Budapest Film Zrt-től az üzletrészeket, mint amilyen árfolyamon értékesítette azokat. (Mindezt azonos értéknappl.)
- A szerződésben a Budapest Film Kft-nek a Mammut mozi 2005-ös értékesítése kapcsán keletkezett szerződés csomagból a Palace Cinemas Kft-vel szembeni, a Budapest Film Kft. új, többségi tulajdonosa és menedzsmentje által 2010. október 27-én peresített, **396 millió forint** összegű követeléséről nem rendelkezett, azt a vételárba nem számította bele.

Az új cégvezetés a jelen állapot áttekintése alapján megállapította, hogy a Budapest Film Zrt. tevékenységi köreiből **a legtöbb alapvető üzleti tevékenység** (így a mozi-üzemeltetés, a filmforgalmazás, a reklámszervezés, az ún. e-cinema rendszer üzemeltetése, a DVD-gyártás és terjesztés, az ún. VOD-rendszer kialakítása és működtetése, stb.) **kiszervezése nehezen indokolható, a Budapest Film Zrt. tevékenysége kiüresedett, túlméretes ernyőszervezetté vált**, amelynek központi szervezete így kevésbé hatékonyan működött.

Mindezt nehezíti/nehezítette az egyszemélyes fővárosi tulajdonú Budapest Film Zrt. főbb tevékenységi **köreire kiszervezett leányvállalatokban a munkavállalói/menedzsment tulajdonlás kialakításának ténye** – ami ráadásul számos esetben átfedéseket mutatott a zrt. munkavállalóival/menedzsmentjével/cégvezetésével. Bár a korábbi cégvezetés az említett üzleti tevékenységek kiszervezését „kockázatos” mivoltukkal indokolta, a kiszervezett vállalatokban tulajdonosként történő fellépésük már nem ezt igazolja.

A Budapest Film Zrt. mára egy leányvállalatban maradt többségi tulajdonos, az Odeon Kft-ben, amelyben a Budapest Film Zrt. 60%-os tulajdonában álló leányvállalat. A cégben 40% munkavállalói tulajdon létezik, ami szintén nehezen indokolható.

A mozik egy részét a zrt. maga üzemelteti (Corvin, Művész, Puskin, Toldi), egy mozit leányvállalata, az Odeon Kft. (Odeon-Lloyd mozi), a többi bérlok-alvállalkozók. A bérloki szerződésekről elmondható, hogy a mozik kulturális profilja miatt a kereskedelménél alacsonyabb, kedvezményes áron kerültek bérbeadásra, és **a bérleti szerződések többsége hosszú távon „bebetonozott”**.

A Budapest Film Zrt. megelőző cégvezetésének pazarló gazdálkodását az új vezetés lényegesen megváltoztatta. A vállalat tulajdonában álló Attila úti irodaház a korábbi tevékenységi köröknek megfelelő méretű kihasználhatóságát a Budapest Film Zrt. Központjának jelenlegi létszáma nem indokolja. A cég új vezetése kisebb központi irodába költözés mellett az ingatlan teljes egészének fővárosi cégnek történő bérbeadásáról döntött.

A menedzsment több személyi használatú vezetői prémium gépkocsival rendelkezett, amelyek – gondatlan használatból eredő, koruknál rosszabb állapotuk miatt – jelentős értékcsökkenéssel kerültek értékesítésre 2011 elején. **A nagy létszámú igazgatóság és felügyelő bizottság is komoly terhet jelentett a cégre.** Az új cégvezetés minimális létszámú igazgatósággal és felügyelő bizottsággal, valamint visszafogott cégvezetői és gazdasági igazgatói bérezéssel jelentős megtakarítást eredményez már 2011-ben is. A nyugdíjba vonuló vagy kilépő dolgozók álláshelyét nem minden esetben töltik be. Az adminisztratív munkakörök létszáma terén is racionalizálás ment végbe.

A Budapest Film Zrt. korábbi, nem költségtudatos gazdálkodása-üzemeltetése így már 2011. első negyedévére érzékelhetően jelentős költségmegtakarítást eredményezett.

BUDAPESTI VIDÁMPARK ZRT.

A Budapesti Vidámpark Zrt-t az új igazgatóság katasztrófális pénzügyi helyzetben vette át. A társaság 2009-ben 155 millió forint, 2010-ben 320 millió forint veszteséget szenvedett el. 2010. őszén akut likviditási krízis helyzet alakult ki, a lejárt szállítói számlák összege több mint 200 millió forint volt, a kötelezettségek megközelítették az 1 milliárd

forintot, a társaság gyakorlatilag csődhelyzetben volt. A Fővárosi Önkormányzatnak 2010 őszétől összesen 360 millió forint költségvetésben nem szereplő tulajdonosi kölcsönt kellett folyósítania a társaság pénzügyi helyzetének stabilizálása érdekében.

Az új igazgatóság 2010. novemberében saját erőforrásait felhasználva, illetve jelentősen támaszkodva a Fővárosi Önkormányzat Revizori Ügyosztálya által 2010. tavaszán lefolytatott vizsgálatra, gazdasági átvilágítást végzett el. Az átvilágítással párhuzamosan az új igazgatóság nagy energiákat fordított a 2011-es szezonra/pénzügyi évre történő sürgős felkészülésre.

Az új cégvezetés a társaság állapotának áttekintése alapján megállapította, hogy a rendkívüli gazdasági szükséghelyzet elsősorban – a gazdasági válság és a kedvezőtlen időjárási körülményeken túl – **a felelőtlen tulajdonosi magatartás, a társasággal kapcsolatos stratégia illetve koncepció hiányának** a következménye. A Főváros előző vezetése nem rendelkezett világos jövőképpel a cég – és az egész Városliget – helyzetét illetően.

A társaság korábbi igazgatósága ennek ellenére számos olyan, a mai helyzetben indokolatlanul tűnő, **hosszú távú kihatásokkal bíró üzleti döntést** hozott vagy hagyott jóvá, amelyek nem egy megalapozott, tulajdonosi jóváhagyással rendelkező stratégiai irányt követtek, ellenben a cég jelen helyzetében **súlyos költségtényezőt** jelentenek, és ily módon hozzájárultak a kialakult jelentős veszteséghez.

A cég 2006-os valamint 2008-as évben 683 ezer svájci frank, illetve 368 ezer euro devizahitelt vett fel, különböző játékberuházásokat finanszírozva („T-Rex, Torony”). A hitelek futamideje 6 és 7 év, a társaság a folyósítás óta jelentős árfolyamveszteséget volt kénytelen realizálni. A Budapesti Vidámpark Zrt. vezetése 2008 év végén, a válság kirobbanása után 120 millió forintos beruházást hajtott végre Dzsungel Mesepark néven, anélkül, hogy a beruházás megtérülését piaci hatástanulmány alátámasztotta volna. A beruházást a társaság részben rövid lejáratú banki hitelből finanszírozta. Az előzőekben említett deviza hiteleken túl a céget **200 millió forintos bankhitel terheli**. A társaság ezen kívül középtávra megkötött (2012-es, 2014-es lejárat) szerződéseket kötött különböző játékok bérlésre, vendéglátó-ipari szolgáltatás igénybevételeire, amelyek a jelenlegi városvezetés mozgásterét részben leszűkítik.

Annak ellenére, hogy – sajátos adottságaiból kifolyólag – a cég bevételei rendkívül érzékenyen reagálnak a fogyasztóknak küldött kommunikációs üzenetekre, a **korábbi városvezetők, illetve az igazgatóság folyamatosan negatív kommunikációt folytattak**, a park bezárását lebegtetve, ezzel szinte „felszólítva” a látogatókat a park elkerülésére. **A társaság 2010-ben szinte semmilyen marketing/kommunikációs stratégiával nem rendelkezett**, ilyen tevékenységet alig végzett, annak ellenére hogy a szórakoztató-kiskereskedelmi piacon ez elengedhetetlen.

A Budapesti Vidámpark Zrt. megelőző cégvezetésének felelőtlen gazdálkodását az új vezetés lényegesen megváltoztatta. Jelentős, mintegy **évi 85 millió forint-os költségmegtakarítás realizálható** a 2011-es évben az előző évi költségszinthez képest azáltal, hogy a társaság újra pályáztatta, újratárgyalta a főbb beszállítók által nyújtott szolgáltatásokat (takarítás, őrzés-védelem, kertészet, kölcsönzött munkaerő, stb.) **A nagy létszámú igazgatóság és felügyelő bizottság is komoly terhet jelentett a cégre**, míg az új cégvezetés minimális létszámú igazgatósággal és felügyelő bizottsággal, csökkentett tiszteletdíjakkal jelentős megtakarítást eredményez már 2011-ben is. Az új vezetés dinamikus marketing és kommunikációs lépéseket kezdeményezett, amelynek hatására jelentős látogatószám illetve bevételbővülés realizálható (jegyárrendszer gyökeres átalakítása, új facebook kampány, megújult honlap, jelentős barter hirdetési üzletek, új vállalati CSR stratégia kialakítása, megújult pr. aktivitás, stb.)

A fenti lépések eredményeként a társaság pénzügyi eredménye várhatóan jelentősen javítható a 2011-es évben, illetve megkezdődött a teljes városligeti stratégia kimunkálása, s az igazgatóság döntéseit szigorúan csak e stratégiával illeszkedő módon fogja a jövőben meghozni.

A FŐVÁROSI ÖNKORMÁNYZAT FONTOSABB PERES ELJÁRÁSAI ÉS A PERKÉPVISELET ELLÁTÁSA

A jogi képviselet új városvezetés által kezdeményezett átalakítása 2011. január 15-től vette kezdetét. **A megalakult Jogi és Közbeszerzési Főosztály a korábbi Jogi Ügyosztálytól közel 1000 peres ügyet vett át**, amelyekben a Fővárosi Önkormányzat 708 esetben felperesi-, 245 esetben alperesi pozícióban van. A perbeli követelések értéke ezzel szemben fordítottan alakul: a Fővárostól követelt összeg eléri a 15 milliárd forintot, a fővárosi követelések pedig mindössze 1,5 milliárd forintot tesznek ki. Jelentősen megnehezítette a Főosztály munkáját és gyakorlatilag lehetetlenné tette a tisztánlátást, hogy **az átadás-átvétel időpontjában a peres eljárásokról részletes összefoglaló anyag, statisztika nem állt rendelkezésre**. Az ügyvédek által folyamatos megbízás keretében végzett képviselet nem engedte, hogy a peres ügyekről a megbízó átfogó képet kapjon.

Az új Jogi és Közbeszerzési Főosztály által elkészített részletes, az ügyek tárgyára, pertárgy értékére, állására, egyéb adataira kiterjedő nyilvántartás alapján ma már levonhatóak azok a következtetések, amelyek mentén a peres ügyellátás új, hatékonyabb és költségkímélőbb megoldására vonatkozó koncepciót kidolgozhatjuk.

■ MEGÁLLAPÍTÁSOK

Az összefoglaló táblázat alapján az alábbi általános megállapítások tehetőek:

- A folyamatban lévő eljárások mintegy 34 %-a (342 darab ügy) végrehajtási szakban van. **A végrehajtási eljárások többsége az átvétel időpontjában elhanyagolt volt, abban végrehajtási cselekmény, a végrehajtást kérő részéről érdemi cselekmény hosszú ideje nem történt. A végrehajtási eljárásokból befolyó bevételekről a Főpolgármesteri Hivatal nem rendelkezik nyilvántartással**, így nem ismert, hogy milyen arányú a megnyert ügyekből befolyó összeg. Vélelmezzük azonban, hogy a bevétel nem számottevő.
- A Fővárosi Önkormányzat tulajdonát képező, de a FIMŰV Zrt. kezelésében lévő lakáscélú ingatlanok kiürítése iránt indult, és/vagy az ezek tekintetében felmerülő használati, ill. bérleti díjfizetési kötelezettség elmulasztása miatt kialakult tartozás behajtása iránt indult peres ügyek (a továbbiakban: „Lakás-ügyek”) a folyamatban lévő eljárások 40 %-át teszik ki. Ezen ügyek általában egyszerűbb jogi megítélésű ügyek, nagy számuk miatt azonban az ellátásukhoz igénybe vett ügyvédi megbízások az Önkormányzat költségvetésére aránytalanul nagy terhet rónak.
- **A Fővárosi Önkormányzat perbeli képviseletét az eddigi gyakorlat szerint tartós megbízási szerződések alapján, átalánydíjas elszámolásban ügyvédek és/vagy ügyvédi irodák látták el. Az ügyvédi megbízások ellátására a Hivatal a 2010. évben több, mint 140 millió forintot fordított. Az elmúlt években arra is volt példa, hogy közbeszerzési eljárás vitelével megbízott jogi képviselő munkadíja elérte a 90 millió forintot!** A külső jogi képviselet csökkentése a közbeszerzési eljárások bonyolításánál is megkezdődött. Nem csupán költségkímélő, hanem szakmai szempontból is indokolt, hogy a Fővárosi Önkormányzat jogi képviseletét a Közbeszerzési Döntőbizottság előtti jogorvoslati szakaszban is jogtanácsosok láthassák el, hiszen nyilvánvaló, hogy az ügyek gazdáiként ők a közbeszerzési eljárások, és az ezek nyomán kialakult jogviták legjobb ismerői.

JAVASLATOK, TERVEK

- Új utat nyitunk a perképviselési gyakorlat átalakításával – a korábbi ügyvédi szerződések megszüntetésével – a perképviselési és a szerződéskötési folyamatokban a jogi tevékenység ellátását jogtanácsosokra bizzuk. A jogi képviselet teljes átszervezése megkezdődött. Az átalánydíjas ügyvédi megbízási szerződések felmondása, az eddig ügyvédek által ellátott ügyek köztisztviselői jogviszonyban álló jogtanácsosok részére történő átadása folyamatban van. A városvezetés határozott álláspontja szerint a jogtanácsosok foglalkoztatása, a Főpolgármesteri Hivatal költségvetését jelentős mértékben tehermentesítő átszervezése szakmailag is lendületesebb, hatékonyabb ügyellátást fog eredményezni. Kiemelt, nagy pertárgy értékű eljárásokban továbbra is indokolt lehet az ügyvédi képviselet, de kizárólag eseti megbízási szerződések keretei között, kizárólag speciális szakértelmet igénylő esetekben – gondosan ügyelve arra, hogy az elvégzett munka és az annak ellenértékéért fizetendő díj egyensúlya megmaradjon.
- Az ügyellátás felgyorsításának és hatékonyabbá tételének feltétele, hogy pontos képünk legyen a végrehajtási eljárások eredményességéről, menetéről, az azokból befolyó bevételekről. Kezdeményezni fogjuk ezért, hogy a Pénzügyi Főosztály együttműködésével készüljön hiánypótló statisztika a végrehajtási eljárásokból befolyó összegekből. A számszerű adatok rendelkezésre állása esetén koncepcionális döntés születhet a végrehajtási eljárások sorsáról, jelesül arról, hogy pénzügyi és szakmai szempontból ésszerű megoldás lehet-e a végrehajtási szakban lévő követelések esetleges faktorálása, vagy nyilvánvaló behajthatatlanság esetén – könyvekből történő kivezetése.
- A „Lakás-ügyek” tekintetében sürgetőnek tartjuk, hogy az ügymenetben az Önkormányzat a lehető leggyorsabban jusson a pénzéhez, lehetőség szerint az adminisztratív terhek csökkentése mellett. Lehetséges megoldás ez esetben is a faktorálás vagy engedélyezés, esetleg a FIMŰV Zrt-vel kötött megállapodás módosítása.
- A városvezetés indokoltnak tartja, hogy Budapest Főváros Önkormányzata, mint Magyarország legnagyobb önkormányzata bizonyos szakmai fejlesztések szándékával alakuló szervezetek életre hívásában kezdeményező szerepet vállaljon. A Jogi és Közbeszerzési Főosztály ezért kezdeményezni fogja, hogy a jogtanácsosi – ezen belül is az önkormányzatoknál jogtanácsosi munkát jelentő – szakma presztízsének növelése érdekében szakmai érdekképviseleti szervezet jöjjön létre más helyi önkormányzatok együttműködésében.

ÜGYTÍPUSOK

A Jogi és Közbeszerzési Főosztály a Főpolgármesteri Kabinet megkeresésére megvizsgálta azokat a folyamatban lévő ügyeket, amelyekben a Fővárosi Önkormányzat alperesként érintett, és amelyek kialakulásához vezető körülmények és okok között felmerülhet az előző városvezetés hibás szakmai, politikai tevékenysége.

A Fővárosi Önkormányzattal szemben folyamatban lévő eljárások az alábbi főbb ügy-típusokra bonthatóak:

• SZENNYVÍZTISZTÍTÓ-ÜGYEK

A Központi Szennyvíztisztító Telep tervezési és kivitelezési feladatainak ellátására vonatkozó vállalkozási szerződés kapcsán három választottbíróági eljárás folyt a Fővárosi Önkormányzat ellen. Kettő per ezek közül a Fővárosi Önkormányzat marasztalásával végződött, egy ügy még folyamatban van. Ezen peres eljárások kifejezetten nagy pertárgy értékű eljárások. A folyamatban lévő ügyben a felperes követelése **közel 4 millió euro kártérítés** és annak késedelmi kamata.

• UTAS PEREK

A perekkel érintett ingatlanok tulajdonosai a Fővárosi Önkormányzat által kezdeményezett útépitések következtében megváltozott forgalmi helyzet, és a megnövekedett közúti forgalom miatt az ingatlanaikban bekövetkezett értékcsökkenés miatt indítottak pereket. A forgalomnövekedéssel járó **beruházások, útépitések átgondoltabb, a kivitelezés következményeit felmérő megvalósítása esetén elkerülhetőek lettek volna ezek a perek**, amelyek ma a Fővárosi Önkormányzatot már **hozzátétőlegesen 830 millió forint tőke, és ezek járulékaiknak megfizetésével fenyegetik.**

• ÁRVÍZ-PEREK

Az árvíz-perek a Fővárosi Önkormányzat veszélyeztető magatartástól való eltiltása, az ármegelőzéshez szükséges intézkedés megtételére történő kötelezés, és az árvízvédelmi védvonal kiépítésének elmulasztásából eredő kár megtérítése iránt indultak. Köztudomású, hogy a 2010. évben bekövetkezett nagy árvizek során számos ingatlantulajdonost érte súlyos, gyakran egész életére kiható veszteség. **A peres eljárások során a felperesek azt igyekeznek bebizonyítani, hogy a Fővárosi Önkormányzat nem tett eleget az árvízvédelmi létesítmények megépítésével kapcsolatos kötelezettségének.**

• ORVOSI MŰHIBAPEREK

A Fővárosi Önkormányzat az előző kormány fővárosi egészségügyi intézmények bezárását elhatározó döntése nyomán perbeli jogutódlásra kényszerült **azon intézmények tekintetében, amelyeknek alapítója volt.** Az orvosi műhibaperek nem csupán drága, de nyomasztó örökséget is jelentenek a Fővárosi Önkormányzat számára.

Célunk, hogy a perbeli képviselő új struktúrájával hatékonyabbá tegyük az ügyellést, a jogszabályok előírásai mentén gyorsítsuk az eljárásokat, és ezzel összességében elősegítsük a Fővárosi Önkormányzat eredményes perképviselőtének ellátását.

PERES KÖVETELÉSEK TŐKEÖSSZEGE JÁRULÉKOK NÉLKÜL

ÜGY TÍPUS	Azon eljárások pertárgy értéke, amelyekben a Fővárosi Önkormányzat felperesi (jogosulti) pozícióban van	Azon eljárások pertárgy értéke, amelyekben a Fővárosi Önkormányzat alperesi (kötelezetti) pozícióban van
VÉGREHAJTÁSI SZAK	115.066.360- HUF	303.659.140- HUF
FIZETÉSI MEGHAGYÁSOK	34.709.305- HUF	
NAGY ÉRTÉKŰ PEREK	1.233.735.116- HUF 206.896- EUR	12.838.808.480- HUF 2.000.000- USD 4.502.884- EUR
EGYÉB	99.739.186- HUF	99.688.029- HUF
ÖSSZESEN	1.483.249.967- HUF 206.896- EUR	13.242.155.649 HUF 2.000.000- USD 4.502.884- EUR

KIEMELT PÉNZÜGYI KOCKÁZATOT JELENTŐ SZERZŐDÉSEK

Az „ALSTOM-ÜGY”

Budapest Főváros Önkormányzata és az Alstom Transport S.A., mint peres felek az Alstom metrókocsik beszerzésével kapcsolatban nem állnak perben egymással, közöttük választottbírósi vagy más peres eljárás nincsen folyamatban. Mivel azonban a Budapest Főváros Önkormányzata kizárólagos tulajdonában álló Budapesti Közlekedési Zrt. (BKV) 2011. január 20-án beperelte az Alstom Transport S. A. alperest a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) mellett szervezett Választottbírósi elött, az eljárás közvetve mégis érinti a Fővárosi Önkormányzatot.

Az eljárás tárgya a BKV által kifizetésre került 107.863.437 euro előleg + 7% jegybanki alapkamat, mint késedelmi kamat (az esedékességi időpontoktól számítva), valamint az M2-es vonal esetében 13.928.195 euro, az M4-es vonal esetében pedig 7.644.491,90 euro kötbérigény, azaz mindösszesen 129.436.124 euro (ez keresetlevél szerint **36.242.115.000 forintnak** felel meg) megtérítési igénye.

2011. január 21-én a Budapest Metropolis Consortium egyedüli tagjaként az Alstom Transport S.A. felperes beperelte ugyanezen MKIK Választottbírósi elött a BKV-t annak megállapítására, hogy az alperes 2010. október 20-án jogellenesen mondta fel a 2006. május 30-án megkötésre került M2 - M4 metrókocsi Szállítási Szerződéseket, valamint hogy a Szállítási Szerződések érvényesek és hatályosak, illetőleg a felperes kérte az alperest az eljárási költségei megtérítésére. Itt a pertárgy értéke **263.634.793 euro** összegben került megállapításra. A felperes az eljárási díjat befizette. Az alperes BKV a keresetre részletes válasziratot nyújtott be.

2010. október 25-étől folyamatban volt Franciaországban egy a Nanterre-i, majd a Versailles-i II. f. Kereskedelmi Bíróság elött az Alstom Transport S. A. felperes által a BKV alperes ellen benyújtott eljárás is. Ez az eljárás kizárólag azzal függ össze, hogy a Szállítási Szerződések – fővárosi közgyűlési határozattal eldöntésre került – felmondását követően a BKV **129.436.124,9 euro** összegben lehívta az általa kifizetett előlegek visszafizetésével kapcsolatos, a Bayerische Landesbank és a Credit Agricole Bank által biztosított bankgaranciákat.

A Nanterre-i Kereskedelmi Bíróság sommás eljárásban 2010. december 21-én végzésben megállapította, hogy a kibocsátott bankgaranciák BKV általi lehívásai szabálytalanok voltak és nem hatályosultak, ideiglenes intézkedésként megtiltotta a két külföldi banknak, hogy a bankgaranciákat teljesítse. A BKV a végzés ellen fellebbezett, ítélethirdetés 2011. június 8-án volt.

A másodfokú bíróság hatályon kívül helyezte az I. fokú döntést, az Alstom kérelmét elutasította. Az ítéletet követően a BKV által lehívott bankgaranciák összege teljes egészében beérkezett a BKV Zrt. számlájára.

A fenti bonyolult peres eljárások mostani helyzetében azok lehetséges kimeneteleinek jogi prognosztizálása, illetőleg az előző városvezetés általi döntések felelős jogi értékelése nem lehetséges. Az alábbi kiemelések azonban megtehetőek:

A BKV és a Budapest Metropolis Konzorcium (vezetője: Alstom S. A.) 2006. május 30-án az M2 metróra szállítandó 22 db és az M4 metróvonalra szállítandó 15+7 db szerelvény leszállítására és karbantartására vonatkozó szerződés csomagot a BKV részéről a korábbi vezérigazgató írt alá.

A Szállítási Szerződés szerint az M2 metró vonalára a szerelvények szállítása 2009. május 30-áig, az M4 esetében pedig 2009. szeptember 30-áig kellett volna, hogy befejeződjön, illetve 2008. május 30-áig végleges típusengedélyt kellett volna szereznie az Alstomnak valamennyi szerelvényre.

Az M2 metrókocsikra a szállító az előzetes típusengedélyt 161 nap késéssel, 2007. augusztus 9-én szerezte meg. A végleges típusengedély beszerzése nem járt sikerrel, a Nemzeti Közlekedési Hatósághoz (NKH) a kérelmet az Alstom az engedély beszerzésének határidejét követő több mint egy évvel, 2009. augusztus 18-án nyújtotta be. Az NKH I. fokon elutasította

a kérelmet, II. fokon pedig döntését helyben hagyta. Az Alstom, tájékoztatása szerint a saját kockázatára a 22 db M2 szerelvényt legyártotta, azonban azokat a BKV végleges típusengedély megszerzése előtt nem veheti át. Az M4 szerelvényeire a szállító az előzetes típusengedélyt 2007. augusztus 9-én beszerezte, azonban azok érvényessége 2 év alatt lejárt.

Az Alstom késedelme miatt a Fővárosi Közgyűlés 2010. június 3-án az akkori ellenzék felvetésére – valamennyi kormánypárti és ellenzéki tagja által egyhangú döntéssel – meghozott határozatában kötelezte arra a BKV vezérigazgatóját, hogy ha az Alstom a típusengedélyt 2010. július 31-ig nem szerzi meg, a szerződés megszűnése érdekében a szükséges lépéseket tegye meg. Az alapítói határozatról formálisan szükséges értesítést az előző városvezetés – az eljáró jogi képviselő tudomása szerint – nem küldte meg a BKV vezérigazgatójának, az alapítói határozatot közlő levél kiküldésére csak az önkormányzati választásokat követően 2010. október 18-án került sor. Ezt követően mondta fel 2010. október 20-án a BKV vezérigazgatója a Szállítási Szerződést. A felmondás fő indokai a típusengedély megszerzésének hiánya, a szállító jelentős késedelme és a Ptk. szerinti szerződéstől való elállás megalapozottsága. A felmondásról szóló levelet az Alstom – igazoltan – átvette.

A megkötött szerződés (csomag) számos szokatlan, a Főváros érdekeivel nehezen összeegyeztethető elemet tartalmaz:

- a szerződés(csomag) 2x25%-os előleget rögzít, összesen tehát az M2 és az M4 vonatkozásában 50-50%-ot, amely alapján 107 millió euro került kifizetésre a 2006-2007 években (az előlegre azonban az Alstom feltétel nélküli és visszavonhatatlan visszafizetési bankgaranciát adott a szerződés alapján, kb. 30 milliárd forintról van szó).
- a szerződés(csomag) az MKIK Választottbíróság kizárólagos illetékességét tartalmazza.
- a Szállítási Szerződésben a vis maior események között a természeti katasztrófák és más szokásos események mellett került feltüntetésre a szerelvények végleges típusengedélyei meg nem szerzésének esete is.

A szerződésben a kötbért mindösszesen a szerződéses érték 10%-ában maximálták, amelyet az Alstom szállítási késedelme miatt igen korán elért. A szerződés szerint a kötbér összege a további késedelem ellenére sem növekszik.

Az M2 szakasz 22 szerelvényének több mint két éve Budapesten kellene közlekednie, de egyetlen egy sincs forgalomban, a városba eddig csak a prototípus érkezett meg, arra sem adott vasúthatósági engedélyt a Nemzeti Közlekedési Hatóság.

A „BKV TRAFFICOM -ÜGY”

A Budapesti Közlekedési Vállalat Rt. (a továbbiakban: BKV Rt.), a BKV TrafficOM Hírközlési Szolgáltató Kft. (a továbbiakban: TrafficOM), valamint a Siemens Telefongyár Kft. között háromoldalú szerződés jött létre 2001. július 20-án.

A szerződés tárgya a BKV Rt. belső, elsősorban vezetékes távközlési forgalmi igényeinek kielégítése, különféle távközlési szolgáltatások nyújtásával.

A szerződés határozott időtartamú, határideje 2001. augusztus 1. napjától számított 30 évre szól, melyet a felek, annak lejártát követően közös megegyezéssel meghosszabbíthatnak. A szerződés éves díja 850 millió forint, melyre a Siemens Telefongyár Kft. 11,7 % nagyfogyasztói kedvezményt adott. A szolgáltatási díj éves mértéke ebből eredően 750 millió forint.

A fentiek szerint létrejött szerződéssel egyidejűleg a BKV Rt. és a TrafficOM bérleti szerződést kötött a BKV Zrt. tulajdonában lévő helyiségek (telefonközpontok, kiszolgáló és szociális helyiségek, műhelyek, raktárak, telekommunikációs eszközök) bérbeadására, illetve bérbevételeire 30 + 15 év időtartamra.

Ugyancsak 2001. július 20-án vonaljog hasznosítási szerződés jött létre a BKV Rt., a Siemens Leasing Kft., valamint a TrafficOM között, mely szerint a Siemens Leasing Kft. a szerződésben meghatározott vonaljogot megvásárolja a BKV Rt.-től, melyet követően azt biztosítani kívánja a TrafficOM részére. A szerződés időtartama 30 + 15 év, azaz a szerződés lejártá legvégső esetben 2046. A vonaljog ellenértéke 2,3 milliárd forint, mely összeget a Siemens Leasing Kft. 2001. július 31-ig volt köteles megfizetni a BKV Rt. részére.

Tényként megállapítható, hogy a BKV Rt. által megkötött szerződések a Fővárosi Közigyelés tulajdonosi bizottságának jóváhagyásával jöttek létre a Bizottság által meghatározott feltételek alapján. Eszerint a BKV ezen üzletrészenek értéke 1,05 milliárd forint, melynek a TrafficOM által ajánlott 2,6 milliárd forinton történő értékesítése 1,5 milliárd forint tiszta mérleg szerinti árbevétel jelent. Az üzemeltetési költség, mely a BKV esetében évente 627 millió forintot jelentene, szemben a Siemenssel kialakult 750 millió forint-os üzemeltetési költséggel. Eszerint mintegy 123 millió forint-os költségbővülés mellett tud a BKV szert tenni az egyszeri árbevételre.

Fentiek alapján a Tulajdonosi Bizottság 2000. december 19-én döntött a BKV TrafficOM Kft. 99%-os üzletrészenek értékesítéséről. Az eladási ár 2,6 milliárd forintban került meghatározásra, ugyanakkor az üzletrész értéke a korábbi 1,05 milliárd forinttal szemben mindösszesen 300 millió forintban lett megállapítva.

A rendelkezésre álló dokumentumok alapján megállapítható hogy a privatizáció a BKV Rt. számára feltehetőleg előnytelen volt és ezzel összefüggésben hosszú távon kár-, illetve vagyoni hátrány érhet a Társaságot. E tekintetben fontos körülmény az üzletrész értékének meghatározása, mely 2000. év végén 1,05 milliárd forint volt, míg a privatizált, majd visszabérelt szolgáltatás éves díja 750 millió forint. Amennyiben az üzemeltetést a továbbiakban is a BKV végzi, annak várható éves költsége 627 millió forint. Ezzel szemben a szolgáltatás igénybevétele évi 123 millió forint többlet költséget eredményez. Az üzletrész 2,6 milliárd forintért történő értékesítése esetén – figyelembe véve az üzletrész értékét és az egyszeri bevételt – a nyereség 12 év alatt felélésre kerül. **A szerződésben szereplő 30 +15 év hátralévő részét figyelembe véve a várható veszteség mértéke a BKV szempontjából 3 - 3,5 milliárd forint.**

Rögzíthető továbbá, hogy a vonaljog hasznosítási szerződésben foglalt jogok 30 + 15 évre szóló átruházásának rendkívül szigorú kizárólagosságot biztosító rendelkezéseinek arányossága a megállapított mindösszesen 2,3 milliárd forint ellenértékkel összevetve több, mint megkérdőjelezhető. Elfogadhatatlan továbbá a rögzített szerződési időtartamot meghaladó előbérleti vagy elővásárlási jog biztosítása is, mely olyan erőteljesen egyoldalú versenykorlátozó előírás, amely közbeszerzési szempontból is aggályos lehet. Hasonlóan kifogásolható a vállalkozási szerződésben rögzített 30 + 15 évre szóló időtartam, valamint az, hogy semmilyen adat nincs arra, hogy a szolgáltatásért évente meghatározott árakat a piaci árszinthez igazították volna a rögzített 8 év eltelével.

Mivel a közel 10 év alatt az eredetileg tervezett 850 millió forintos költségek közel duplájára nőttek, a gazdasági környezet és a piaci viszonyok megváltoztak, nincs adat az árak nyolc éves felülvizsgálatára így jelen helyzetben a változtatás szükségszerű, elsősorban tárgyalásos úton, illetve ennek eredménye hiányában bíróság előtt keresetindítással.

CET – KÖZRAKTÁRAK ÉPÜLETEGYÜTTES

Az ötlet maga határozottan jónak és vonzónak tűnt. A Duna partjára felújított, egykori közraktár téglalapú épületei közé beépíteni a híres holland építész, Kasper Osterhous pompázatos tervét, az üvegbálnát, ezen senki nem találhatott volna kivetni valót.

A megvalósítást a Főváros PPP konstrukcióban képzelte el, melynek lényege az, hogy a fejlesztést a magántőkés üzleti partner bankhitelből és 15-20% saját forrásból valósítja meg, cserébe 25 évig hasznosíthatja az épületeket. A kiadott helyiségek bérleti díja az Önkormányzatot illeti, aki viszont az üzemeltetésért szolgáltatási díjat fizet a vállalkozónak.

A nyertes ajánlat értelmében a kedvező magas bérleti díjak miatt mind a Főváros, mind a vállalkozó nyereséggel zárhatta volna a 25 éves együttműködést. Az élet azonban másképpen alakult.

Budapest Főváros Közgyűlése 2005. december 20-án határozott a Közraktárak fejlesztési projekt PPP-konstrukcióban történő megvalósításáról.

A Fővárosi Közgyűlés felkérte a Kiemelt Fejlesztések Bizottságát, (KFB) hogy készítse elő és kezdeményezze a közbeszerzési eljárást. Eleve nem nyílt, széles körben meghirdetett pályázat volt, hanem irányított, meghívásos pályázat, amelyre két, a hazai építőiparban meghatározó vállalat, valamint egy ismeretlen, off-shore hátterű cég jelentkezett. Ám lássunk csodát nem a tőkeképes, referenciákban gazdag, pénzügyi fedezettel is bíró és nagy múlttal rendelkező tőkeerős cégek egyike nyert. A KFB a közbeszerzési eljárásban nyertes társaságként, a minimális törzstőkéjű, az ingatlanfejlesztő piacon nem ismert, referenciával és pénzügyi fedezettel nem rendelkező vállalkozást jelölte meg, amelynek tulajdonosa egy máltai bejegyzésű társaság. (A tényleges tulajdonosok személye így nem ismert.)

A nyertessel, mint szolgáltatóval 2007-ben szerződött az Önkormányzat. Az eredeti befejezési határidő 2010. augusztus vége volt. **Az épületet a vállalkozó jelentős késedelemmel, csak 2011. júniusában jelentette készre, a nyitás leghamarabb ez év őszén történhet meg.**

A megvalósult műszaki tartalom a jelek szerint több ponton eltér attól, ami a nyertes pályázatban szerepelt.

A már szerződést kötött bérlők is elbizonytalanodnak, van, aki már elállt, és a ház egy része még mindig jelentkezőkre vár. A megkötött szerződések átlagos bérleti díja az ajánlatban szereplő érték felét éri csak el.

A Szolgáltatási Szerződés értelmében a szolgáltató köteles volt saját költségén egy 3,9 millió euro összegű bankgaranciát nyújtani az önkormányzat számára az épületegyüttes megfelelő minőségű és határidőben történő megépítésének biztosítékeként. E kötelezettségének a szolgáltató úgy tett eleget, hogy a generálkivitelezőt kérte bankgarancia nyújtására. A generálkivitelező a megbízás elnyerése érdekében vállalta, hogy saját költségén a bankgaranciát megszerzi. A bankgaranciát a generálkivitelező átadta az önkormányzatnak, melyet a bankgarancia szerződésellenessége ellenére az önkormányzat nevében a KFB biztosítékként elfogadott. Budapest Főváros Önkormányzata a szolgáltató nyilvánvaló teljesítési késedelme miatt a rendelkezésére álló bankgaranciát igénybe vette.

A kockázatok és a teljes projekt pénzügyi eredményének megoszlása erősen egyoldalú.

Az összes projektköltség 30,8 millió eurót tesz ki, amelyből a nyertes kft. mindössze 3,1 millió eurót tehát csak 10%-ot vállalt, a maradék 28,4 millió eurót pedig banki finanszírozásban vette fel projekthitelként. A finanszírozási futamideje 25 év. Az ún. „Közvetlen Megállapodásban” a Főváros kötelezettséget vállalt a bank felé a teljes tőketartozás 30 napon belüli meg-

térítésére abban az esetben, ha az adós-beruházó nem tudná a hitelösszeget a Főváros által nem ismert finanszírozási szerződés alapján rendezni.

A Főváros kockázata az üzemeltetés során abból adódik, hogy az általa fizetett szolgáltatási díjnak a 9. évtől van egy fix összegű minimuma, mely a bankhitel terhein kívül a vállalkozó valamennyi egyéb költségét is fedezi, ezen kívül még nyereséget is biztosít számára. **Ha a befolyó bérleti díjak ezt a szolgáltatási díj-minimumot nem érik el, úgy a Főváros a saját zsebéből finanszírozza a különbözetet.** A helyzet a megkötött bérleti szerződések alapján viszont olyan, hogy e két szám szinte köszönő viszonyban sem áll egymással. **A konstrukcióból adódóan a 8,6 milliárdos beruházás kapcsán a vállalkozónak összesen 31 milliárdnyi díjat fizet ki az önkormányzat. Az alacsony bérleti díjak miatt a Fővárost több milliárdnyi tényleges veszteség éri, míg a vállalkozó a hitel visszafizetése után is több milliárdos pénzbeli többlettel gazdagodik.**

A Főváros a fent kifejtettek miatt **büntető feljelentést tett** ismeretlen tettes ellen a különösen jelentős vagyoni hátrány elszენvedése miatt.

ÓBUDAI GÁZGYÁR PROJEKT

Az egykori Óbudai Gázgyár területére vonatkozó ingatlanhasznosítási projekt az elhúzó környezetvédelmi kármentesítés miatt okoz többletkiadást, anyagi kárt a Fővárosi Önkormányzatnak.

A jelentkező károk részletesen a következő tételekből állnak:

- **A környezetvédelmi kármentesítés teljes összege a tárgyban elkészített szakvélemények szerint mintegy 5,8 milliárd forint.**

A Fővárost a 2002. óta el nem végzett kármentesítés miatt – a szennyeződés kiterjedése, koncentrációja, a bonyolultabb technológia, a nagyobb mennyiség és az inflációs hatás miatt – milliárdos nagyságrendű kár érhet.

A kármentesítési munkálatok teljes elhúzóadásához vezethet, hogy nincs érvényes, a környezetvédelmi hatóság által elfogadott, kármentesítési technológia, amelynek benyújtására a FŐGÁZ Zrt-t a hatóság 2011. március 31-i határidővel kötelezte. Az igazsághoz tartozik, hogy környezetvédelmi hatóság a FŐGÁZ Zrt-t a terület legmagasabb szintű kármentesítésére kötelezte tekintettel arra, hogy a Főváros nem határozta meg végérvényesen a terület további hasznosítását. A kármentesítés terjedelmének igazodnia kell ugyanis a hasznosítás típusához. Ezen információ nélkül a környezetvédelmi hatóság csak a legmagasabb szintű talajtisztítást rendelheti el.

- **Egyéb költségnövekedést eredményezhet, hogy az elhúzó kármentesítés miatt esetleg bírságot kell fizetni.**

A környezetvédelmi hatóság, bár tehetné, eddig nem szabott ki sem egyéni vezetői több százezres, sem pedig a cég számára több tízmilliós bírságot. A 2002. óta elmaradt hatósági intézkedések, a végrehajtás számonkérése, szankcionálása körében felmerülhet a Környezetvédelmi Minisztérium és a területileg illetékes felügyelőség hatósági körben elmulasztott intézkedéseivel kapcsolatos felelősségének a kérdése is.

- **A kármentesítés elhúzóadása miatti másodlagos károk is jelentkeznek.**

A folyamatos környezetszennyezés, a Duna-vizének szennyezése, a környéken élők életminőségének romlását jelenti, mely pénzben nehezebben kifejezhető, ám esetleges kártérítési pereket vonhat maga után, melyek nagyságrendje milliós értéket is elérhet.

Ki kell emelni, hogy feltehetőleg a közvélemény a FŐGÁZ Zrt-n túlmenően a Fővárosi Önkormányzatot is felelősnek fogja tartani, mint tulajdonost. Ez nem is áll messze az igazságtól, hiszen az előző városvezetésnek a problémát elodázó hoz-

záállása miatt a helyzet mára már teljesen akut, sürgős beavatkozást igényel, mely a fentiekben már kifejtetteknek megfelelően jelentős többletköltséggel fog jární.

Egyes vélekedések szerint a környéken élők nincsenek tisztában a talaj/talajvíz szennyezés tartós egészségkárosító hatásával, veszélyeivel.

Egy ilyen kártérítési perben nehéz előre megítélni a kár nagyságát, a per szakértői és egyéb költségeit, de bizonyára jelentős összeget is elérhet.

- **Az épületek kényszerű, a felújítás elmaradása miatti állagmegóvása további jelentős összegeket emészt fel és ezzel további anyagi károkat okozhat a Fővárosi Önkormányzatnak.**

A védett műemlékegyüttes megmentése és megőrzése csak – a tornyok esetében –, legalább mintegy **8-900 millió forintot** tesz ki évente, amely az idő előrehaladtával hatványozottan nő, hiszen a megsemmisülő régi épületrészek és anyagok pótlása rendkívül körülményes és drága.

A statikai állapot és a héjalások romlásával a ráfordítás további terhekkel nő, így akár a 1,5 milliárd forintot is meghaladhatja.

A teljes kármentesítéshez a projektben nem szereplő épületeket bontani kell a munkálatok megkezdése előtt. Maga a bontás legalább 200 millió forintba kerülne.

- **Az ipari műemlék együttes omladozó épületeiben található a Budapesti Történelmi Múzeum kőtára. Ennek kiköltöztetése további költséggel jár.**

A BTM igazgatójától kapott korábbi információ szerint maga az átszállítás több tízmillió forint, nem számítva a befogadó telek/épület költségét, ha felmerül.

Összességében az a tény, hogy a kármentesítés, - leszámítva a már elvégzett első ütemet, mely során a gázmasszát szállították el a tározókból, gyakorlatilag 2002. óta nincs befejezve. Ez a késlekedés pedig, teljes mértékben blokkolja a terület akár átmenti hasznosítását, például esetleges bérbeadását is gátolja. Ez így elmaradt haszon formájában is károsítja a Fővárosi Önkormányzatot.

Ugyanakkor, az esetlegesen elmaradt bérleti díj - egy rendezvény, iroda, raktár-bérlet tekintetében - elenyésző ahhoz képest, hogy a Főváros egyik értékes ingatlana kihasználatlan marad a köz számára, és nem csupán bevételt nem hoz, de még költséget és veszteséget, illetve vagyonszertést idéz elő.

Budapest, 2011. június

Tarlós István
Budapest főpolgármestere

dr. Bagdy Gábor
főpolgármester-helyettes

dr. György István
főpolgármester-helyettes

Kiadja: **Budapest Főváros Önkormányzata**
Felelős kiadó: **Tarlós István**
Felelős szerkesztő: **dr. György István**

www.budapest.hu
2011.

